

GLASILO PODJETJA »HMEZAD« ŽALEC - LETO XXIX. - CENA 3 DIN - ŠTEVILKA 5

10 LET PODJETNIŠKEGA GLASILA „HME LJAR“

S to številko zaključujemo 10. leto izhajanja našega podjetniškega glasila. Ob tem jubileju je prav, da pomislimo, kaj nam pomeni ta naš list, kaj nam je dajal, kaj nam daje in kaj si od njega želimo v prihodnje.

Že leta 1964 je delavski svet Kombinata sprejel sklep o izdajanju lastnega glasila. Pobudo za to so dali številni člani delovnega kolektiva in kooperanti. Začetne težave pri organizaciji pa so bile vzrok, da je prva številka izšla šele v maju leta 1965.

Glasilo je prevzelo ime po že znanem listu, ki ga je pred tem izdajala KPPZ Žalec in pozneje Hmeljarski inštitut kot izključno strokovni hmeljarski list. Ko je postal HME LJAR podjetniško glasilo, se je njegova vsebinska zasnova bistveno spremenila. Glavni poudarek je dan obveščanju članov kolektiva in kooperantov, strokovni del za hmeljarstvo pa je postal priloga Hmeljarja.

Taka vsebinska usmeritev je tudi razumljiva. Samoupravljanje ima tako v razvoju družbe kot tudi organizacij združenega dela vedno večji pomen. Odločilno vlogo pri tem ima delavec — upravljaec. Odločanje o nekem problemu v delovni organizaciji ne sme temeljiti samo na ozkem poznavanju le-tega, ampak je važno poznavanje celega niza vzporednih pojavov, ki jih lahko sproži rešitev takega problema. To je še posebno važno v naši delovni organizaciji, ki je sestavljena iz mnogih dejavnosti od osnovne

kmetijske proizvodnje na lastnih površinah in v kooperaciji do predelave kmetijskih proizvodov in uslužnostnih dejavnosti. Razvoj ene dejavnosti lahko v mnogočem vpliva na razvoj druge. Poznavanje gospodarskih dosežkov, problemov in gibanj znotraj celega podjetja je zato osnova, da lahko delavci tvorno sodelujejo v procesu razvoja, proizvodnje in končno v delitvi rezultatov dela tako na nivoju TOZD kot tudi v celotnem podjetju. Iz tega pa sledi, da neobveščeni delavci ne morejo biti dobri upravljalci.

Glasilo HME LJAR obvešča vse delavce, kooperante, učence, štipendiste in upokojenke našega podjetja o najvažnejših dogajanjih. V njem najdemo sklepe podjetniških samoupravnih organov, podjetniške predpise, strokovne nasvete, obvestila in drugo. S tem se je to glasilo ves čas aktivno vključevalo

v proces reševanja problemov gospodarjenja v podjetju.

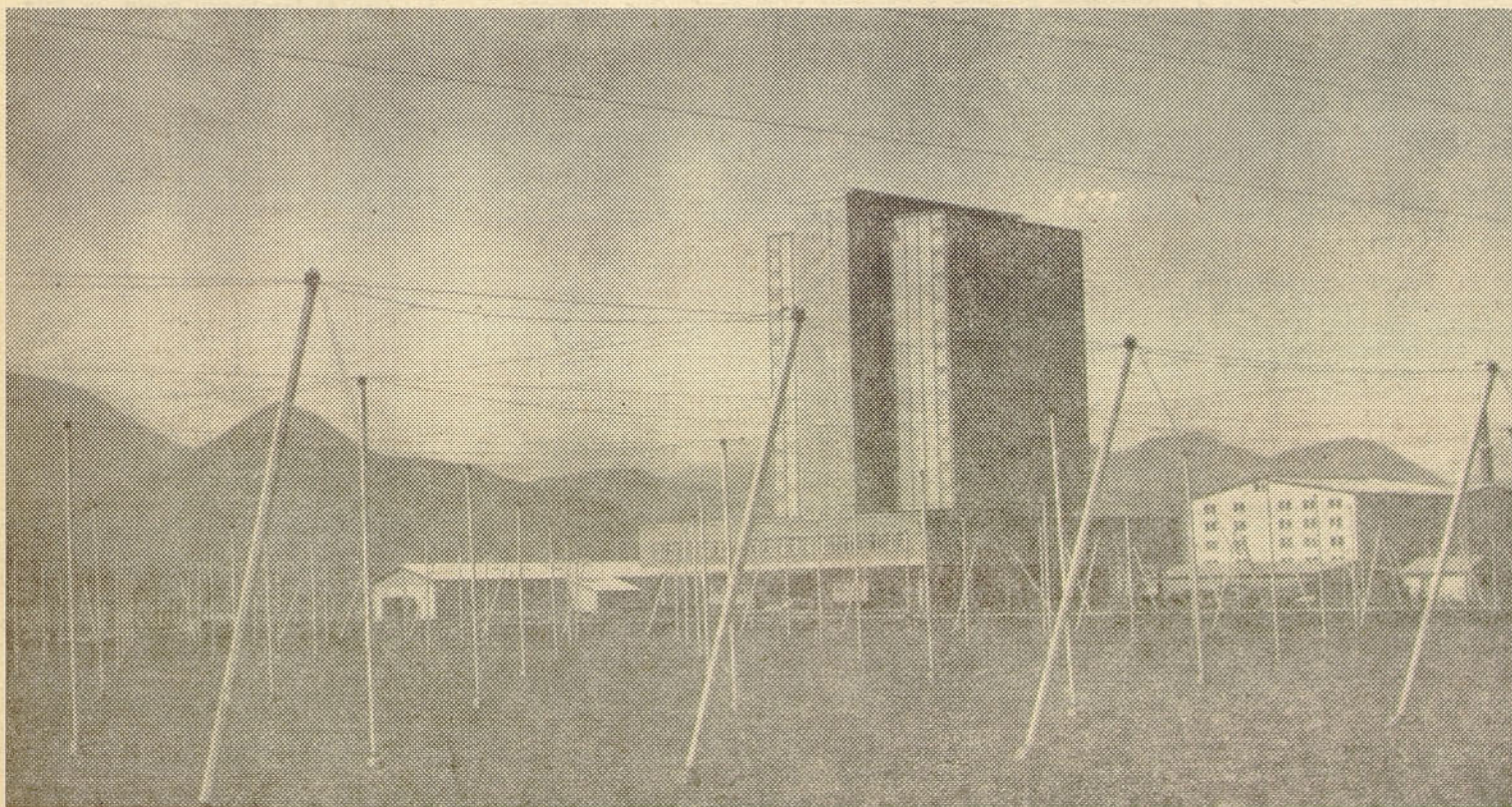
Njegov vpliv bi morali v kar največji meri izkoristiti prav sedaj, ko z gospodarskimi ukrepi skušamo stabilizirati naše gospodarstvo. Kako se bo naš list v to vključil in uspel, pa ni odvisno le od družbenega organa glasila, uredniškega odbora in urednika, ampak od širšega kroga sodelavcev in bralcev. Le s širšim sodelovanjem lahko omogočimo, da bo naše glasilo dejanski odraz naših prizadevanj.

Ob tej priložnosti naj še zapišem, da je bil vseh 10 let glavni in odgovorni urednik HME LJARJA inž. Vybihal Vili, strokovno prilogo pa je urejevala dipl. inž. Miljeva Kačeva. Obema za prizadevanje, da bi bila vsebina čim pestrejša, v imenu vseh bralcev — najlepša hvala! inž. Tone Gubenšek

Dragi tovarišč Tito!

*Izkazene čestitke
za tvoj rojstni dan!*

Pred desetimi leti smo pod to sliko zapisali »Naš trud, ponos in up«, kar še vedno drži za Savinjščane

delo SAMOUPRAVNIH organov

Delavski svet podjetja je na 106. seji obravnaval naslednje zadeve:

1. Poslovanje v preteklem letu in potrditev zbirnega zaključnega računa podjetja za leto 1974. Sprejel je naslednje sklepe:

1) Ustrezna služba v TOZD Kmetijstvo Radlje naj ob pomoči strokovnih služb delovne skupnosti Skupne službe izdela podrobno analizo vzrokov izgube, sanacijski program in predlog pokrivanja izgube, ki se premoštitveno krije iz rezervnega sklada. Analizo in predlog sanacijskega programa je predložiti v obravnavo delavskemu svetu podjetja na naslednjo sejo.

2) Ustrezne strokovne službe delovne skupnosti Skupnih služb morajo do naslednje seje pripraviti predlog pokrivanja izgube TOZD Vital po zaključnem računu od 30. 6. 1974.

3) Sprejme in potrdi pismeno informacijo o poslovanju podjetja v 1974. letu.

2. V skladu s pravilnikom o delitvi OD je delavski svet podjetja s sklepom določil najvišje zneske, ki jih lahko izplačajo posameznemu delavcu v breme materialnih stroškov:

1) Višina dnevnice za službeno potovanje v skladu s členom 67 in 68 lahko znaša največ 140 din, polovična dnevica znaša največ 90 din.

2) Stroški za enkratno prenočevanje po členu 70 se priznajo po predloženem računu, vendar največ 160 din; če pa računa ni mogoče predložiti, se prizna delavcu za kritje stroškov prenočevanja znesek do višine polovice dnevnice — 70 din.

3) Kilometrina znaša skladno s 76. členom največ 1,50 din za prevožen kilometer za lastnim avtomobilom, z motornim kolesom 0,70 din in z mopedom 0,40 dinarjev.

4) Terenski dodatek znaša skladno z 80. členom največ 65 din na dan terenskega dela.

5) Povračilo stroškov za ločeno življenje skladno s 83. in 84. členom znaša največ 1.200 din mesečno.

6) V skladu z 82. členom določi, da delavcu krijejo stroške prevoza na delo nad 30 din mesečno.

Sejnine za kmete-kooperante za delo v organih upravljanja podjetja znaša 100 din. Višino sejnine za kmete-kooperante v organih upravljanja v TOZD in ZE določi delavski svet TOZD.

Višino zneskov pod tč. 1, 2, 3, 4, 5 in 7 določijo skladno s tem sklepom delavski svet TOZD.

Ta sklep velja za obračun nastalih stroškov od 1. 4. 1975 dalje. S tem dnem preneha veljati sklep delavskega sveta podjetja z dne 29. 6. 1974.

Istočasno je delavski svet v skladu s predlaganimi spremembami panožnega samoupravnega sporazuma o oblikovanju in delitvi OD za kmetijske delovne organizacije in sindikalno listo s sklepom določil besedilo sprememb pravilnika o delitvi OD v podjetju in objavil za javno razpravo do 15. 4. 1975.

Predlagane spremembe so bile s posebnim obvestilom dostavljene vsem vodstvom TOZD in sindikalnim organizacijam z vabilom, da organizirajo razpravo in dostavijo pripombe do navedenega roka.

3. Delavskemu svetu je bila posredovana informacija o izdelavi gospodarskega načrta za podjetje kot celoto za leto 1975. Iz poročila in razprave so ugotovili, da je sprejemanje načrta za podjetje kot celoto v zamudi glede na postavljene roke, ki smo jih sprejeli v decembru preteklega leta.

V razpravi je bil podan tudi predlog, da bi naj znotraj podjetja zainteresirane TOZD ustanovile poslovne skupnosti za posamezne dejavnosti in to za meso, mleko in krmila. Na podlagi razprave je delavski svet sprejel naslednji sklep:

Razgovor delegatov SOZD s predsednikom IS SRS Ing. Andrejem Marincem

ČETRTEGA APRILA SO SE RAZGOVORA UDELEŽILI TUDI DELEGATI NAŠEGA PODJETJA HMEZAD.

Predsednik kolegijskega poslovnega organa je uvodoma predstavil prehojeno pot in programske zasnove SOZD. Za prisotne delegate je ta obrazložitev izzvenela malce nenavadno, ker vemo, da so dejanski učinki dokaj skromni zaradi razumljivih razlogov. Predstavnike kmetijskih organizacij je še posebej motilo poudarjanje vloge in položaja trgovskih organizacij.

Razpravljala sta le tov. Selšek iz Tehnomercatorja in tov. Krivec iz Kovinotehne in še to o trenutnih težavah, s katerimi se srečuje veletrgovina. Oba sta izrazila kritično ocnjevala banko in še posebej stanje celjske podružnice. O SOZD v razpravi ni bilo pripomb ali stališč.

Predsednik IS je pohvalno ocenil prehojeno pot, nakazal sistemske premike s katerimi bodo sestavljene organizacije prevzemale vlogo nosilcev planiranja, programiranja in razvoja in funkcijo združevanja sredstev. Kritično je ocenjeval zaprtost slovenskih gospodarskih združb v območje in republiške meje in odsotnost združenega gospodarstva pri poglabljanju odnosov z državami v razvoju. Nakazal je izboljšanje položaja prehranske trgovine tako zaradi odnosov do potrošnje in predosem do proizvajalcev živil.

1) TOZD morajo izvesti potrebne popravke plana in uskladiti predvidevanja s sprejetimi smernicami za izdelavo gospodarskega načrta.

Prav tako morajo v TOZD v naslednjih dneh obravnavati svoje plane ter jih sprejeti skupaj z ukrepi, ki so potrebni za izvršitev plana. Istočasno je potrebno izdelati tudi ostale načrte, ki so sestavni del gospodarskega načrta kot finančni, investicijski in drugi.

2) Predelovalne in primarne kmetijske TOZD morajo pospešiti ustanovitev poslovnih skupnosti za meso, mleko in krmila v skladu s določili samoupravnega sporazuma o združitvi v podjetje.

Konstituiranje poslovnih skupnosti mora biti končano najkasneje do 1. maja 1975.

4. Delavskemu svetu je bil predlagan predlog sklepa za odobritev nekaterih investicijskih naložb. Po razpravi je sprejel naslednje sklepe:

1) Potrdi investicijski program za izgradnjo hladilnice mesa v predračunski vrednosti 25.348.503 din.

Najamejo posojila pri Ljubljanski banki, zveznih in republiških rezervah in pri zavarovalnici po pogojih poslovne politike Ljubljanske banke in rezerv.

Lastna sredstva zagotovijo iz investicijskih sredstev zainteresiranih TOZD kombinata.

2) Potrdi investicijski program za izgradnjo gostinskega objekta v Preboldu v predračunski vrednosti 22.200.000 din.

Za izvedbo najamejo posojila pri Ljubljanski banki in občinskem rezervnem skladu.

Ostala sredstva zagotovita TOZD Gostinstvo in Tekstilna tovarna Prebold.

3) Potrdi dodatni investicijski program rekonstrukcije farme Podlog, za kar znaša predračun 1.652.917 din.

imenuje tov. Ernesta Marinca za 4-letno mandatno dobo. Mandatna doba teče od 1. 1. 1975 dalje.

6. Delavski svet je sprejel začasni sklep, s katerim določa pristojnosti individualnemu poslovodnemu organu podjetja in vodilnim delavcem, in to: glavnemu direktorju podjetja, pomočniku glavnega direktorja za splošne zadeve, pomočniku gl. direktorja za kmetijsko področje, direktorju FRS in sekretarju podjetja.

7. Na predlog uredniškega odbora podjetniškega glasila Hmeljar je delavski svet sprejel pravilnik o izdajanju in urejanju podjetniškega glasila Hmeljar in določil zasnovo o urejanju glasila.

Istočasno je delavski svet na predlog uredniškega odbora imenoval člane širšega družbenega organa glasila, ki ga sestavljajo poleg dosedanjih članov uredniškega odbora še: Vodlan Ivan iz KŽ, Rehar Ivan iz ST, Lešar Štefka iz VR in Zlender Drago, predstavnik KS.

Delavski svet je sprejel priporočilo delavskim svetom TOZD, da z namenom boljšega informiranja določijo delavce, ki bodo skrbeli za informiranje.

8. Na predlog skupščine SIS za železniški in luški promet in po predhodnih sklepih TOZD je delavski svet sklenil, da za pokrivanje izpadlih transportnih dohodkov v železniško transportnem podjetju Ljubljana odstopi sredstva, ki so jih obvezno združevali v letu 1973/74 za investicije v železniško gospodarstvo brez obveznosti vračanja.

9. Delavski svet je ponovno obravnaval predlog samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov in na podlagi predloga sklenil, da podjetje Hmezad pristopi k samoupravnemu sporazumu o štipendiranju učencev in študentov, z veljavnostjo od 1. 1. 1975 dalje. Istočasno je določil podpisnike za posamezno področje občin.

10. Delavskemu svetu je bila posredovana informacija o uskladitvi samoupravnega sporazuma izobraževalne skupnosti v agroživilstvu z novim zakonom o izobraževalnih skupnostih. Na podlagi tega je sklenil, da se pristopi v imenu TOZD KŽ, KS, KR, KO, VR, SM, ME, ML, MK k izobraževalni skupnosti za agroživilstvo.

11. Delavski svet je priporočil vsem TOZD, da pri svojih občinskih skupščinah sprejmejo sklepe o soustanovitvi raziskovalnih skupnosti in se vključijo v področne raziskovalne skupnosti glede na njihovo dejavnost.

12. Delavskemu svetu je bil posredovan predlog sklepa o podpisu samoupravnega sporazuma o financiranju vodno-gospodarskih del za območje vodne skupnosti Savinja-Sofla in predlog sklepa o sprejemu in potrditvi samoupravnega sporazuma o formiranju poslovne skupnosti za sadjarstvo Slovenije. Po krajši razpravi je delavski svet sklenil, da se vsem TOZD priporoči, da sklenejo in podpisajo samoupravni sporazum o financiranju vodno-gospodarskih del na območju vodnih skupnosti.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Analiza ekonomskega načrta

EKONOMSKI NAČRT PODJETJA HMEZAD TEMELJI NA NAČRTIH 16 TOZD. TO JE V STVARI SEŠTEVEK V NAPREJ USKLAJENIH POTREB IN MOŽNOSTI OSNOVNE PROIZVODNJE, PREDELAVE, STORITEV IN PLASMANA ZNOTRAJ IN ZUNAJ ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA.

Razen načrtov 16 TOZD zajema načrt še dejavnost Delovne skupnosti strokovne službe, Hranilnice in posojilnice ter Interne banke.

Na podlagi analiz lanskih dosežkov podjetja in predpostavk

Ne preveč ugoden gospodarski in tržni položaj kmetijstva omejuje predvideno uspešnost količinske rasti v finančnih učinkih. Poglavitni faktor pri tem je neskladnost porasta cen proizvodov in repromateriala, kar je močno

Sredstva osebnih dohodkov naj bi v tem letu porasla za 21 %, oziroma naj bi dosegli povprečne osebne dohodke 2.844 din. Tak osebni dohodek pomeni 21 % rast v primerjavi z letom 1974, kar je pod predvidenim porastom življenjskih stroškov. Ta prikaz je seštevek zelo različnega gibanja po TOZD.

Zaradi neskladja realizacije in variabilnih materialnih stroškov, kar je že prej omenjeno, dosega načrtovani dohodek s pospešeno amortizacijo 252 milijonov ali 50 % več kot v letu 1974.

Njegov delež v celotnem dohodku znaša 15 % in je za 0,5 točke manjši kot v letu 1974.

Ostanek dohodka in pospešena amortizacija sta predvidena 59 milijonov ali 34 % več kot v letu 1974. V načrtu ne izkazuje nobena TOZD izgube.

Ti rezultati so domneve, kajti načrt še ni realizacija, ki se bo odvijala pod pogoji, ki jih je vse težko zajeti v načrtu, pa tudi planiranje v planskih službah TOZD ni povsod enako.

MD

POMEN KMETIJSTVA ZA ŠIRŠE GOSPODARSKE TOKOVE

Osnovni produkcijski faktor vsakega kmetijstva so zemljišča. Gibanje zemljiških kategorij v Sloveniji kaže naslednje zakonitosti: povečuje se površina gozdov, zmanjšujejo pa se kmetijska zemljišča. V zadnjih desetih letih smo zgubili ca. 24.000 ha njivskih površin, od tega v zadnjih šestih letih ca. 14 tisoč hektarov. V dolgoročni projekciji pričakujemo zmanjšanje kmetijskih površin od 960 tisoč hektarov v letu 1968 na 785.000 hektarov v letu 1990. Trend je zaskrbljujoč. Delež družbene zemlje je v posameznih kategorijah različen: 14,2 % kmetijskih zemljišč, 58,5 % gozdov, 9 % njiv. Temu je treba dodati še neugodno posestno strukturo in veliko razparčenost zemljišč in pa dejstvo, da imamo preko 60 % zemlje v hribovskem in kraškem svetu, kjer so pogoji pridelovanja težji. Glede na zmanjševanje njivskih površin velja ugotoviti, da imamo v Sloveniji določeno rezervo v zemljiščih, ki jih je treba meliorirati (melioracijska območja, ki bi jih bilo možno usposobiti merijo 48 tisoč hektarov) in pa v vseh v proizvodnjo vključenih zemljišč, kjer z intenzifikacijo lahko povečamo proizvodne rezultate. Za ilustracijo navajamo podatek, da smo v 6 letih (1968—1974) meliorirali 2.850 hektarov nove obdelovalne zemlje, kar predstavlja le petino izgubljenih njivskih zemljišč.

KMETIJSKO PREBIVALSTVO UPADA

Število prebivalstva Slovenije narašča po letni stopnji 0,8—0,9 %, število kmetijskega prebivalstva pa pada po letni stopnji — 3,3 % (1961—1971). Ta stopnja se po ocenah tudi po letu 1971 ni menjala, saj se možnosti za zaposlovanje izven kmetijstva na nerazvitih območjih, ki so hkrati tudi pretežno kmetijska, izboljšujejo. Kljub temu ima Slovenija še vedno nadpovprečno agrarno gostoto (2,59 ha kmetijske zemlje na kmetijskega prebivalca — 1971), delež orne zemlje na prebivalca Slovenije pa je izredno majhen (16 arov, manj v Evropi ima le še Švica in Irska).

Ta podatek vzpodbuja k trem zaključkom:

— da je kmetijska proizvodnja prostorsko utesnjena in prisiljena boljše izkoriščati mimo njivskih tudi ostala kmetijska zemljišča;

— da je racionalna raba kmetijskih, še posebno pa njivskih zemljišč izredno nujna, še posebno tedaj ko jih nepovratno vključujemo v nekmetijske namene;

— da je v procesu deagrarizacije treba preprečiti opuščanje proizvodnje, ne glede na to, če sam lastnik zaradi druge zaposlitve nima v kmetijski proizvodnji interesa.

V letu 1971 je odpadlo na 1 aktivnega prebivalca 4,2 ha kmetijske oz. 3,40 obdelovalne zemlje. Na kmečka gospodarstvo odpade povprečno 4,36 ha kmetijske oz. 3,2 ha obdelovalne zemlje.

V procesu deagrarizacije se počasi zmanjšuje število kmečkih gospodarstev. V letih 1960—1969 se je število kmetij zmanjšalo od 194.621 na 180.020 (za 14.601 ali za 7,5 %). Spremenila pa se je tudi sestava kmečkih gospodarstev glede na izvor dohodka.

Na kmečkih gospodarstvih gospodarji 56,5 % kmetov, 22,7 % stalno zaposlenih izven kmetije, 2,7 % iz drugih poklicev in 18,1 % upokojecev. Nosilec zdravstvenega zavarovanja je 88.000, kar pomeni, da je v zdravstveno zavarovanje vključenih tudi določeno število mešanih gospodarstev.

ORGANIZIRANJE KMETIJSTVA

Kmetijske delovne organizacije — kombinati in zadrge so nosilci organizirane proizvodnje in pospeševanja kmetijstva. Poleg proizvodnje na družbenih zemljiščih in drugih proizvodnih zmogljivostih, imajo kmetijske delovne organizacije odločilno vlogo: v prenosu kmetijske tehnologije na kmečka gospodarstva, v organizaciji proizvodnje, predelave in plasmana kmetijskih pridelkov iz družbenih zemljišč in kmečkih gospodarstev, ki so vključena v kooperacijo. Na območju SRS deluje 51 kmetijskih zadrug in 27 obratov za kooperacijo s skupno 4.745 zaposlenimi delavci in 42.707 člani.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Iskrene čestitke ob

1. maju
prazniku vseh delovnih
ljudi

za prihodnje, načrt za leto 1975 predvideva 19 % rast, kar je več kot je predvideno s smernicami za sestavo načrta. Če primerjamo to rast z letom 1974, ugotovljamo, da podjetje predvideva rahlo hitrejšo povečanje (za 1 %) in to v osnovni proizvodnji za 5 % (1974 7 %, 1975 12 %), predelavi 4 % manj (1974 16 %, 1975 12 %) in storitveni dejavnosti 2 % (1974 31 %, 1975 33 %).

Rast količinskega obsega je resnično optimistična zlasti v TOZD Kmetijstvo Ilirska Bistrica in Komerciala.

Vrednost ustvarjene proizvodnje in trgovine naj bi letos dosegla 1.928 milijonov din.

Delež posameznih dejavnosti v načrtu je naslednja: osnovna kmetijska proizvodnja 32 %, predelava 30 % in storitvene dejavnosti s trgovino 38 %.

Povečanje vrednosti celotnega dohodka predvideva načrt za 32 odstotkov in to vrednost proizvodov in storitev za 23 %, kar je v strukturi 44 %, trgovskega blaga pa za 47 %, kar je v strukturi 55 %.

prisotno tudi v načrtu, saj je v zbirni realizaciji upoštevan porast cen za 10,9 %, pri repromaterialu pa za 13,4 %.

Ta faktor zatemni vsa načrtovana upoštevanja boljše izkoriščenosti obstoječih zmogljivosti, boljše organizacije dela, učinkovitejše izrabe delovnega časa, večje delovne discipline — torej aktiviranja notranjih rezerv — nadalje modernizacije delovnih procesov in racionalnejše porabe reprodukcijskega materiala. Produktivnost izračunana iz vrednosti proizvodnje na zaposlenega beleži 35 % porast. Rast produktivnosti pa ne bo večja samo zaradi boljše storilnosti zaposlenih, marveč tudi zaradi boljše tehnične opremljenosti in višjih cen.

Zaposlenost v podjetju temelji na politiki majhnega povečanja delovne sile. Načrt za leto 1975 predvideva neznatno zmanjšanje delovne sile in to zlasti pri sezonskih delavcih v osnovni kmetijski proizvodnji, ki znaša v TOZD Kmetijstvo Žalec celo 10 odstotkov.

V TOZD Notranja trgovina so 16. aprila izvolili samoupravne organe

(Nadaljevanje s 3. strani)

Pretežno so kmetijske zadruge organizirane kot enovite delovne organizacije, le večje imajo za lastno proizvodnjo, predelavo in druge dejavnosti konstituirane TOZD, za delo s kmeti pa temeljne zadružne enote (TZE). Ker razmestitev obstoječih KZ, TZE in obratov za kooperacijo (78) ne pokriva potreb v procesu samoupravljanja in organiziranja proizvodnje, se je v njihovem okviru organiziralo 355 zadružnih enot in 247 delovnih enot. V obeh primerih gre za enote z določenimi samoupravnimi pravicami.

Proizvodna skupnost je osnovna oblika povezovanja in združevanja dela in sredstev kmetov med seboj, pa tudi s sodelovanjem delovne organizacije. Raznih proizvodnih skupnosti deluje v Sloveniji 780 z 8.310 člani. Od teh je največ strojnih skupnosti (600), manj pa hmeljarskih in pašnih; skupnosti za proizvodnjo koruze, hlevskih skupnosti, sadjarskih skupnosti, vinogradniških pa je le nekaj in so v fazi nastajanja. To je najuspešnejši način organiziranja kmetov v kmetijskih organizacijah, saj je le tako mogoče premagovati neustrezno zemljiško posestno strukturo, zagotoviti racionalnost v proizvodnji in nadoknaditi v nekaterih predelih že preobčuten izpad delovnih moči.

Vse omenjene dejavnosti samoupravnega organiziranja kmetov v skupnostih in v kmetijskih organizacijah so delovno področje zadružne zveze. V strokovne odbore, komisije, v aktivne mladih zadružnikov in kmečkih žena je vključenih 2.569 kmetov.

Družbena posestva izkoriščajo v proizvodnem procesu 129.000 ha kmetijske zemlje, od tega je le 65.000 ha obdelovalne. Od skupnih kmetijskih zemljišč je delež družbenih površin 14,2 % oz. 10,1 % od skupne obdelovalne zemlje. Po podatkih za leto 1973 je znašala vrednost odkupljene proizvodnje iz družbenih posestev 1,35 milijarde din.

Opozoriti je treba na dejstvo, da so v strukturi skupnega odkupa udeleženi živinorejski proizvodi s 77,5 %, kar kaže na pretežno proizvodno usmeritev slovenskega kmetijstva. Ta je glede na prirodne danosti razumljiva, v teh časih pa, ko je konjunktura predvsem na strani rastlinskih proizvodov, je takšna usmeritev ekonomsko problematična.

DELEŽ KMETIJSTVA SE ZMANJSUJE

V procesu industrializacije se delež kmetijske proizvodnje zmanjšuje. Vse manjši del kmetijskih pridelkov gre v prodajo direktno potrošniku, vse večji del pa predstavlja surovino industriji. V družbenem proizvodstvu vsega gospodarstva se je delež kmetijstva zmanjšal od 12,7 % (1965) na 7,2 % (1972). Delež živilske industrije pa je narasel od 2 % na 5,5 % (1965—1972). Kljub temu je skupni delež v kmetijsko-živilski dejavnosti v času od 1965 do 1972 zmanjšal za tretjino. V letu 1973 je družbeni proizvod narasel v gospodarstvu za 21 %, v živilski industriji za 20 % in v kmetijstvu za 27 %. Pri tem porastu v podatkih SDK ni zajeto zasebno kmetijstvo, ki kaže nasprotno počasnejšo rast v družbenem proizvodstvu.

DOBRA LETINA LAHKO OMILI IZPAD

V realizaciji kmetijskega srednjeročnega plana 1971/75 pričakujemo določen izpad. Kot posebno neugodna leta beležimo začetna leta plana 1971, 1972. Pregled stopenj rasti kaže razpredelnica:

Letne stopnje po fizičnem obsegu v %

Dejavnost	Realizacija plana						Ocena				
	Plan 71/75	Ø	1971	1972	1973	1974	71/74	75 71/75			
Kmetijstvo	2,7	—	3,1	—	5,4	13,3	3,0	2,5	2,0	2,4	
Od tega:											
Poljedelstvo	2,0	—	5,1	—	10,4	22,0	0,0	1,0	4,7	1,9	
Sadjarstvo	5,3	—	13,8	—	40,0	115,0	40,0	11,6	—	28,0	2,2
Vinogradništvo	0,2	—	16,7	—	11,1	50,6	—	4,0	18,0	9,3	
Živinoreja	3,5	—	2,9	—	1,1	5,9	5,4	3,8	1,0	3,3	

Živilska industrija kaže v realizaciji 1971/75 močan presežek, saj je ob predvideni stopnji rasti 8 %, rasla v obdobju 71/73 povprečno za 13,1 % letno. Ocenjuje se, da bo vso plansko obdobje dosežena 12 % stopnja rasti v fizičnem obsegu proizvodnje. Pri tem je znašala stopnja rasti zaposlenih povprečno le 1,4 %. Iz prikazanega razmerja rasti kmetijstva in živilske industrije lahko zaključimo, da se povečuje nakup surovin izven Slovenije tudi v živilski industriji.

PRIMANJKUJE KRMNIH ŽIT

Pa vendar iz strukture osnovnih proizvodov izvira osnovni problem kmetijstva, ki se je v letu 1974, prvič po letu 1967/68, izredno zaostрил. Glede na porabo, smo imeli v Sloveniji blizu 20.000 ton viškov mesa. Hkrati pa smo v sicer rekordni prireji dokupili prek 153.000 ton krmnih žit. Neevidentiran pa je odkup gotovih krmilnih mešanic s tovarni izven Slovenije. Svetovna konjunktura žit in zapora izvoza mesa sta zato v letu 1974 našo živinorejo močno prizadeli.

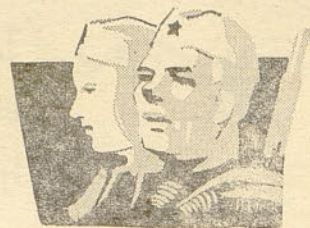
Našo odvisnost glede nakupa krmnih žit lahko ilustriramo s podatki v letu 1974:

V mešalnicah močnih krmil smo porabili	184.000 ton
V direktni porabi	227.000 ton
Skupaj porabljen	411.000 ton
Proizvedli smo krmnih žit	221.000 ton
Dokupili iz drugih predelov SFRJ	190.000 ton

Ker je pretežna količina krmil, potrebnih za prašiče in perutnino, vezana na industrijski način proizvodnje mešanic, zato ne pričakujemo zmanjševanja potrošnje krmil, brez zmanjševanja proizvodnje prašičjega oz. perutninskega mesa. V tovarnah močnih krmil smo v letu 1974 proizvedli 306.000 ton mešanic in sicer:

— za govedo 72.755 ton — 23 % (dodatno porabili 70.000 ton krmnih žit);	
— za prašiče 66.780 ton — 22 %;	
— za perutnino 160.550 ton — 52 %.	

*Ob 30-letnici
osvoboditve
praznujemo vsi
z borci in
interniranci ter se
veselimo svobode*

Tako za prašiče kot za perutnino pa potrošimo v neposredni porabi še 157.000 ton krmnih žit.

Izhajajoč iz podatkov o porabi koncentrirane krme in prireje žive teže sledi, da smo za 1 kg prireje govedu porabili 0,99 kg krmnih mešanic in dodatno 0,95 kg krmnih žit; v tej količini je tudi poraba koncentratov za krave oz. za proizvodnjo mleka. V proizvodnji prašičev smo za 1 kg prireje potrošili 1,70 kg krmnih mešanic, za 1 kg prireje piščanca pa 3,4 kg. Pretežni del doma porabljenih krmnih žit (157.000 ton) odpade še na prašiče tj. ca. 4 kg za 1 kg, medtem ko se v konverziji za piščance skriva tudi poraba za reprodukcijo jate in proizvodnjo konzumnih jajc.

Iz tega se vsiljuje zaključek, da je predvsem v perutninarstvu potrebno omejevati rast proizvodnje, tu je tudi presežek mesa na trgu najbolj očiten, česar za prašičje meso, vsaj za Slovenijo, ne bi mogli trditi.

KOREKTURE PLANA

Glede na večletno konjunkturo v proizvodnji žit, sladkorja, olja, ki se obeta zaradi svetovne krize in vse bolj zaostrenega problema hrane v nerazvitem svetu, je naša ekstremno živinorejska orientacija postala problematična. Iz teh pozicij je tudi naša planska usmeritev, ki se sicer relativno dobro uresničuje, v prihodnjem obdobju potrebna korekture. Menimo da se obetajo v globalni porabi hrane prehodne strukturalne spremembe, ki se kažejo predvsem v povečanem povpraševanju po energetskih komponentah prehrane ljudi.

Zato moramo v Sloveniji v prihodnje hitreje intenzivirati rastlinsko proizvodnjo. Medtem ko sledimo možnostim v razvijanju sadjarstva, vinogradništva in hmeljarstva pa ne dosegamo možnosti in potreb za večjo proizvodnjo žit, oljnic, sladkorne pese in kvalitetne njivske in travniške osnovne krme. Enako konjunkturo lahko pričakujemo tudi v proizvodnji vrtnin, ponovno pa tudi v produkciji raznih vrst semen, še posebno travnih in deteljnih.

Intenzifikacija proizvodnje glavnih poljščin bi morala biti v prihodnjem srednjeročnem planu postavljena kot eden osnovnih ciljev, tako glede uporabe in pravilne alokacije površin, kakor glede nekaterih pridelkov.

Do leta 1980 bi morali povečati hektarske pridelke na raven proizvodnje družbenega sektorja, kar bi glede na bilančne potrebe orientacijsko predstavljalo:

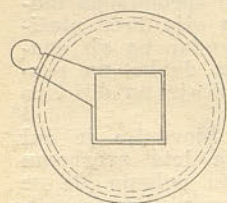
	Ha	Ton/ha	Pridelek ton
Pšenica (krmna žita)	40.000	5	200.000
Krompir	30.000	20	600.000
Sladkorna pesa	10.000	40	400.000
Hmelj	5.000	1,5	4.500
Ječmen, oves	19.000	2	38.000
Koruzna silaža	55.000	6	330.000
Koruzna silaža	10.000	45	450.000
Deteljine in travne detelje	30.000	6	180.000

(Nadaljevanje na 8. strani)

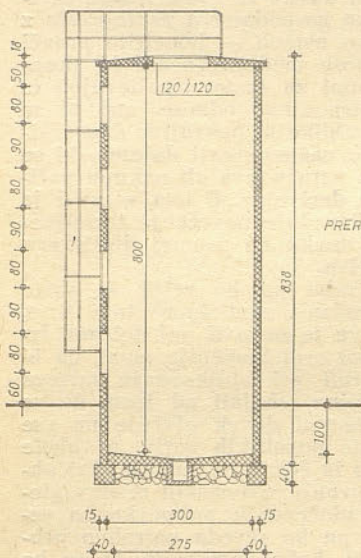
STROKOVNI NASVETI in POGOYORI

GRADNJA SILOSOV V KOOPERACIJI

Vedno večje pomanjkanje delovne sile na vasi in uvedba mehanizacije silita kmeta, da se specializira. Ob takšni razdrobljenosti in velikosti kmetij, ki jih imamo v Savinjski dolini v večini primerov, naj bi bila osnovna usmeritev v hmeljarstvo in dodatno v živinorejo.

POGLED Z VRHA

Stolpni silos za 56 m³ mase

Iz večletnih rezultatov mlečne kontrole je znano, da je proizvodnja mleka po kravi izredno nizka, zato moramo vložiti vse napore, da bomo z dobro pridelano osnovno krmo dosegli vsaj 5.000 litrov mleka po kravi v eni laktaciji. Osnovno je, da skozi vse leto dajemo živalim zadostne količine kvalitetne krme: prav te pa pogosto v spomladanskih mesecih zmanjka. Živali krmimo z zmanjšanimi obroki, kar ima zelo slabe posledice skozi vse leto.

Za zagotovitev zadostne količine krme v zimskem času in spomladi so najbolj primerni silosi. Poznamo stolpne in koritaste silose. Izbor je odvisen od več faktorjev. Osnovni normativ je 5 do 7 m³ silosnega prostora na GVZ (odraslo žival). Iz tega sledi, da je za kmetije, ki imajo okrog 20 glav GVZ in več, bolj primeren koritasti silos, za ostale pa stolpni. Stolpni silosi so lahko plastični, leseni betonski — monolitno armirani na licu mesta ali pa zidani z betonskimi zidaki. Zaradi enotnosti in naknadne uvedbe mehanizacije, ki jo bomo uporabljali (zgornji odvzem s frezo), priporočamo gradnjo silosa z najmanj 3 m premera. Druga

zahteva je, da se silos sam tlači, zato mora biti visok najmanj 8 m in pokrit z betonsko ploščo in pokrovom z oljnim tesnilom, ki preprečuje vdor zraka in s tem kvarjenje silaže. Silos premera 3 m in višine 8 m ima 56 m³ prostornine. En m³ silaže tehta ca. 650 kg. Iz tega sledi, da lahko spravimo v tak silos ca. 56 ton silirane krme. Ob enkratnem polnjenju se silaža sesede od 1 do 2 m, posebno še, če smo dodajali koruzi travo ali lucerno. Priporočljivo je, da travo pri siliranju čim krajše zrežemo.

Važno je, da znaša dnevni odzem pri stolpnem silosu najmanj 4–5 cm, pri koritastem 10 cm.

Ce polnimo 56 m³ silos samo s

koruzo, moramo zasejati 80 do 90 arov, če dodajamo travo, pa ustrezno manj. Za silos sejemo koruzo zrelostnega razreda 300 do 400; ob siliranju mora biti voščeno zrelo. Tako dobljena silaža ima 24 do 32 % suhe snovi.

Polnjenje stolpnega silosa ob dobri organizaciji dela in primerni parceli je lahko končano že v 7 urah. Z mehanizacijo za siliranje, s kakršno razpolagamo na naših združnih enotah, je možno v sezoni napolniti 20 in več silosov.

Krmiti iz silosa lahko prične mo 6 tednov po polnjenju in traja do 200 dni.

Za izgradnjo 56 m³ stolpnega silosa so potrebne naslednje količine gradbenega materiala:

— 720 kom. radialnih betonskih zidakov, dimenzij — deb. 20 cm, dolžine: notranja 50, zuna-

nja 55 cm, višina 20 cm;

— 5 tone cementa;

— 9 m³ betonskega gramoza;

— 2 m³ mivke;

— 550 kg betonskega železa Ø 10 mm;

— 4 kom. železnih vrat 600 × 800 mm;

— 1 kom. železni pokrov vel. 1200 × 1200 mm z oljnim tesnilom;

— kislinoodporno sredstvo za premaz (najboljši DONOLIT P, lahko pa tudi steklena voda ali ibitol);

— dostopna lestev z ustreznimi zaščitno ograjo.

Na ZE Trnava smo v letu 1974 zgradili 15 silosov. Kemične in organoleptične ocene silaže so zelo dobre in nameravamo letos nadaljevati gradnjo z enakim tempom.

Kampuš Lojze, inž. kmet.

SILIRANJE ZELENE KRME NA PODROČJU ZE VOJNIK

Proizvodna usmeritev v ZE Vojnik je pretežno živinorejska, saj zajema 83 % celokupne proizvodnje. Zato bi vam v grobih obrisih prikazali potrebo in koristnost siliranja na območju ZE Vojnik.

Sodobna govedoreja zahteva novih načinov za konzerviranje pridelane krme. Poleg sušenja, ki dobiva v zadnjih letih nove oblike — (prevetravanje) — se vse bolj uveljavlja kisanje krme za živino. Potrebno je, da naši kooperanti, ki so že preusmerjeni, na svojih posestvih zgradijo ustrezne objekte.

Poznamo dve vrsti objektov za kisanje krme. Pokončne silose — stolpne in ležeče — koritaste.

Obe obliki silosov ustrezata, v obeh lahko uspešno kisamo, siliramo krmo. Izkušnje nam pa kažejo, da priporočamo našim kooperantom pokončne silose, ki so bolj zanesljivi od koritastih. V stolpnih silosih so izgube hranilnih snovi v času vrenja najmanjše, v njih krmo najbolj zanesljivo skisamo in ohranimo. Pri koritastih silosih so izgube hranilnih snovi velike in težje dosežemo kakovostno silažo. Pri odvzemu silaže majhnih dnevnih količin pride do kvarjenja. Zato niso primerna za zasebne proizvajalce (kooperante).

Na področju ZE se kooperantje odločajo za okrogle stolpne silose in to betonske ali zidane z betonskimi kvadri in za lesene tisti kooperantje, ki imajo večje lastne gozdove.

Silosni prostor, ki ga potrebujejo, je odvisen od števila živila, načina krmljenja in od poljščin, ki jih siliramo.

Odraslemu govedu pokrmimo 25–30 kg, mlademu govedu pa 10–18 kg silaže dnevno. Za zimsko zalogo 200 dni moramo pripraviti za odraslo govedo 4000–6000 kg in za mlado govedo 2000–4000 kg silaže. Razmerje med premerom in višino 1 : 3. Premer silosa naj bo vsaj 3 m. Za manjše kmetije je primeren 1 silos, za večje pa 2 silosa.

Za kooperante predlagamo silose naslednjih dimenzij:

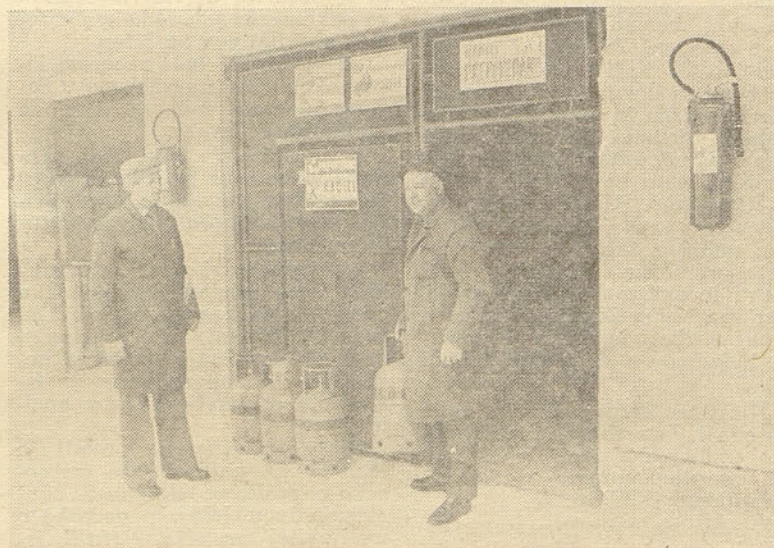
Štev. NGVZ v hlevu	Premer m	Višina m	Vsečina m ³
6	2,5	7	34
8	3,0	8	56
10	3,0	10	70

Na področju naše ZE je bilo v 1974. letu 15 silosov predvsem betonskih stolpnih s prostornino 746 m³, kar bi zadostovalo za približno 124 krav. ZE ima naslednje stanje živine:

Vse goveje živine je 2884 kom., od tega 1545 krav in brejih telic in 647 pitancev. Razlika odpade na mlado plemensko živino.

To stanje silosov na obstoječe stanje živine je vsekakor premajhno. V letu 1975 nameravamo zgraditi 17 stolpnih silosov s prostornino 1022 m³, za katere imajo kooperantje že odobrena sredstva. Tako bi konec leta 1975 imeli 32 silosov ali 1768 m³ silažne prostornine, kar bi zadostovalo približno za 350 NGVZ.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Vodja kmetijske preskrbe na Vranskem Ivan Žilnik in upravnik ZE Ivo Farčnik pred po predpisih opremljenim skladiščem plina za širšo porabo

ALI JE »ŽIVINOREJSKI PAKET« UGODNOSTI ŽE ODPOSILAN?

KAJ BO S PREMIJAMI ZA PITANCE IN PROMETNIM DAVKOM NA GORIVO ZA KMETIJSKO MEHANIZACIJO

DELEGAT MAHOR IVAN IZ ZAKLA JE V IMENU DELEGACIJE CELJSKE REGIJE ZA PODROČJE ZASEBNEGA KMETIJSTVA, KI DELEGIRA DELEGATE V ZBOR ZDRUŽENEGA DELA SR SLOVENIJE POSTAVIL NA SEJI 26. 3. 1975 NASLEDNJE DELEGATSKO VPRAŠANJE:

Zakon o premijah za prirejo pitanih telet, juncev in junic ter odlok o pogojih za uveljavitev premij za pitana teleta, junce in junice ureja neskladje cen v govedoreji (cene reprodromateriala so se zelo povečale, prodajne pa znižale) za obdobje med 25. 2. 1974 in 31. 5. 1975.

Prvo vprašanje: kako bodo neskladnja cen v govedoreji rešena po tem obdobju? ter drugo: zakaj se zavlačuje izplačevanje premij za pitance?

Na vprašanja je odgovoril pomočnik republiškega sekretarja za kmetijstvo Ivo Marenk. Povedal je, da je skupščina SFRJ decembra lani sprejela zakon o premijah na prirejo pitanih telet, juncev in junic, s katerim ureja izplačevanje premije 3,00 din za 1 kg žive teže pitane živine vseh kategorij in kakovostnih vrst, ki jih zajemajo predpisi o garantiranih cenah.

Na podlagi tega zakona je zvezni izvršni svet sprejel odlok

(Nadaljevanje s 5. strani)

Z naložbo investicij v plemenstvo proizvodnje živine je investicijska naložba v izgradnjo silosov zelo smotrna, saj z obogatitvijo krmnega obroka in večjo proizvodnjo mleka se najhitreje vrača, vložen dinar najhitreje obrača.

ZE posveča v svojem perspektivnem planu proizvodnje veliko pozornost tem naložbam. Na ta način bomo povečali proizvodnjo v pitanju mlade goveje živine in proizvodnjo mleka. Živalim lahko krmimo velike količine silaže in majhne količine sena, če pokladamo istočasno tudi več močnih krmil in če vsebuje obrok dovolj beljakovin, rudnin in vitaminov. Najugodnejše je, da krava dobi dnevno poleg silaže še 6–8 kg sena. Za pitano govedo zadošča ob silaži samo 2 kg sena, če krmimo dovolj močnih krmil. Med koruzno in travno silažo je velika razlika. Koruzna silaža ima večjo škrobno vrednost, vsebuje pa manj beljakovin, rudnin in vitaminov. Za pitanje je primerna koruzna silaža, za krmiljenje molznih krav pa travna in deteljna silaža. Silaža iz uvele trave je mnogo boljša od sveže, ker ima večjo škrobno vrednost, manj pa beljakovin in je zaužita količina večja kot pri travni silaži.

Mleko se hitro navzame duha po silaži. Zato silažo ne pokladamo pred molžo in med njo. Silažne ostanke moramo sproti odstranjevati iz hleva.

Upamo, da bodo ti napotki služili kooperantom, ki se še niso povsem odločili za gradnjo silosov in siliranje krme, za njihovo hitrejšo in dokončno odločitev.

inž. Zvone Tanc

o pogojih za uveljavljanje premije, s katerim podrobneje obravnava način uveljavljanja premij. Po določilih zakona se bo premija izplačevala za živali, ki so bile prodane med 25. 2. 1974 in 31. 5. 1975. Po marcu 1975 naj bi vprašanje cen rešili naslednji ukrepi:

— V zveznih organih je pripravljen predlog za nove garantirane cene za živino. Pripravljeni so tudi predlogi nekaterih ukrepov, ki naj bi glede živine ter živalskih proizvodov ustrezno uravnavali povpraševanje in ponudbo. Predvideno je, da bodo nove garantirane odkupne cene določene že v aprilu 1975.

— Družbeni dogovor o živinoreji, ki sta ga pripravila Gospodarska zbornica in Zvezni komite za kmetijstvo, bo celovito urejal problematiko živinorejske proizvodnje za obdobje do leta 1980 in sicer tako z vidika usklajevanja in programiranja proizvodnje, kot tudi iz vidika tržišča in cen. Predvideno je, da bo ta dogovor sprejet v prvi polovici tega leta.

— Zvezni izvršni svet je 10. marca letos sprejel sklep, da se odkupna cena mleka zveča od 0,65 din na 0,90 din za tolaščno enoto — 50 odstotkov od tega zvečanja se kompenzira. S tem bo znatno olajšan težak položaj proizvajalcev mleka. Sprejeti pa bodo tudi ustrezni ukrepi za ohranitev osnovne črede. Ti ukrepi so sestavni del »živinorejskega paketa«, ki je v skladu s sprejeto politiko cen za letos.

— Sprejet je tudi program izvoza kmetijskih proizvodov. Zagotovljena so tudi sredstva za spodbujanje izvoza.

— Sprejeta je bila tudi kreditna-monetarna politika, ki ureja kreditne pogoje za kreditiranje kmetijske proizvodnje — tudi za pitance.

— Zvezni izvršni svet je februarja letos sprejel tudi odlok o premijah na kravje mleko v letu 1975. Izvršni svet pričakuje, da bodo dosedanja temeljna neskladja v cenah na področju živinoreje odpravljena še v aprilu letos.

Glede izplačevanja premij je Marenk še pojasnil, da živinorejske poslovne skupnosti zdaj zbirajo in obdelujejo podatke o uveljavitvi premije. Potrnil je, da ni razloga, da premija ne bi bila izplačana, ko bodo ustrezni zahtevki glede na veljavni odlok posredovani službi družbenega knjigovodstva za Slovenijo.

Delegat Ivan Mahor je v imenu skupine delegatov za kmetijsko področje s sedežem v Žalcu ponovno zastavil tudi vprašanje v zvezi z oprostitvijo PLAČILA PROMETNEGA DAVKA NA TISTO GORIVO, KI SE PORABI V KMETIJSKI PROIZVODNJI. Pomočnik sekretarja za kmetijstvo je na to vprašanje, ki je bilo že na skupščini z naše strani drugič zastavljeno dal naslednji odgovor:

Po veljavnih predpisih o prometnem davku se naftni derivati ne štejejo za reprodukcijski material. To pomeni, da se temeljni davek na promet naftnih derivatov zaračuna ne glede na to, kdo jih kupuje in ne glede na namen uporabe. Izjemoma se ne plača temeljnega davka na promet nafte in naftnih derivatov:

— Za tisto nafto in derivate, ki jih organizacije združenega dela v kemični industriji uporabljajo izključno kot glavni material za nadaljnjo predelavo.

— Za tisto lahko, srednje in težko kurilno olje ter ekstra lahko kurilno olje, ki ga na debelo prodajajo organizacije združenega dela v morskem in sladkovodnem ribištvu za pogon ribiških ladij.

— Za tisto ekstra lahko kurilno olje, ki se uporablja za kurjenje peči v gospodinjstvih, šolah, dijaških in študentskih domovih, v otroških, socialnih in zdravstvenih zavodih, razen v lekarnah.

Pri zadevi, na katero se nanaša delegatsko vprašanje, gre za dve vrsti dajatev: za temeljni davek na promet proizvodov, ki je dohodek proračuna ter za prispevek za ceste, ki pripada samo upravnim interesnim skupnostim za ceste. Prispevek za ceste se ne plačuje od ekstra lahkega in specialnega lahkega kurilnega olja.

Po tem, ko je bil spremenjen standard za specialno kurilno olje, so bile konec leta 1973 davčnitve spremenjene: od prometa specialnega lahkega kurilnega olja se je po novem standardu zaračunavalo temeljni davek na promet in prispevek za ceste v enaki višini kot od dizelskega goriva D-2. Pred tem pa so nekateri kupovali specialno kurilno olje za tehnološko rabo in plačevali prometni davek po stopnji 12,5 odstotka. Izvršni svet Slovenije je takoj opozoril zvez-

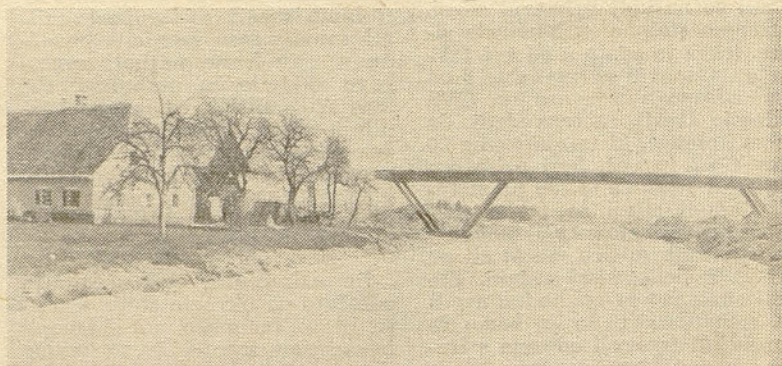
ne organe na problem, ki je nastal in hkrati dal pobudo, da se kupcem, ki to gorivo uporabljajo v tehnološke namene (torej tudi za kmetijsko mehanizacijo) omogoči nabavo ekstra lahkega kurilnega olja brez plačila prispevka za ceste in ob manjšem prometnem davku, kakor pa sicer velja za to kurilno olje. Na to pobudo so bili predpisi spremenjeni tako, da je bila tem kupcem omogočena nabava ekstra lahkega in specialnega lahkega kurilnega olja brez plačila za ceste, vendar pa ob enakem temeljnem davku na promet, kot se plačuje na dizelsko gorivo.

Izvršni svet Slovenije je dal konec lanskega leta zveznemu izvršnemu svetu pobudo, da se — ko se bo predpisi o prometnem davku in financiranju cestnega gospodarstva usklajevalo z novo ustavo — temeljito prouči odnose med proračuni in skupnostmi za ceste. Upoštevajoč te spremenjene odnose, naj bi se republike in pokrajine dogovorile o namembnosti dajatev, ki se jim zaračunava ob nakupu naftnih derivatov. S tem v zvezi je tudi zadnje povečanje temeljnega davka na promet dizelskega goriva.

Treba pa bo rešiti še vrsto vprašanj, med njimi tudi tisto, ki ga je zastavil naš delegat. Izvršni svet Slovenije meni, da bi morali pri oblikovanju novega sistema izhajati od tega, da se prometni davek plačuje na vse vrste pogonskih goriv, ne glede kdo in čemu jih kupuje. Pri oblikovanju sistemskih rešitev glede plačevanja prispevka za ceste pa bo seveda potrebno proučiti, kako zagotoviti, da se bo ta prispevek plačevalo le od tistih oblik porabe, ki so na kakršenkoli način povezane z uporabo ceste.

Ta vprašanja bo treba upoštevati tudi pri določanju minimalnih in garantiranih odkupnih cen ter pri uveljavljanju drugih sistemskih olajšav za kmetijstvo, katere naj bi sprejeli z medrepubliškimi dogovorom o razvoju kmetijstva do leta 1980. Ta dogovor naj bi bil sprejet do konca leta 1975.

Vodja regijske delegacije za področje kmetijstva
Vošnjak Slavko,
dipl. inž. kmet.

V Trnovljah se je hitra cesta zažrla skozi vas in že kaže prve obrise

ANATOLIJ GORIČAN, dipl. kmet. inž.

Kako v govedoreji krmiti uspešno in ceneje

Cilj vsakega rejca je čim cenejša prireja mesa in mleka. Tak cilj pa zahteva določene napore in tudi pogoje, ki jih je potrebno v proizvodnji upoštevati. Za uspešnost reje je potrebno poznati nekaj osnovnih stvari, ki lahko zelo vplivajo na rezultate tako v pozitivnem kot v negativnem smislu.

Prvo je proizvodna žival sama, ki je lahko zelo različnih genetskih kvalitete ali kot pravimo bolj po domače kakšne prirojenosti ima. Živali, ki niso

sto v krmi, kar daje živali energijo, nam pa pričakovani proizvod.

Predvsem in najvažnejše so tu prebavljive beljakovine, iz kate-

Na primer: 500 kg težka krava porabi za svoje vzdrževanje telesa oziroma za to, da živi 30 dkg preb. beljakovin in 300 dkg škrobnih enot iz obroka, dočim še poleg tega za vsak liter proiz-

V 1 kg je

trav, sena: boljše kvalitete, z gnojenih travnikov in pravočasno košenem, lepo spravljenem

slabem, prestaro košenim, spranim

lucerna v začetku cvetenja

dobro otave

zelene, mlade sočne trave travno det. mešan. z večino

trav. zelo mladi

starejši

koruzne silaže (mlečno zrele)

travne silaže

Pb dkg SE dkg

4,5 34

5 25

10 25

6 38

1,6—2,5 10—15

3 10

2 12

1 10

2 15

vedenega mleka zahteva 5 dkg prebavljivih beljakovin ter 25 dkg škrobnih enot. Za primerjavo naj o kvaliteti krme in pravkar navedenimi potrebami živali, povedo naslednje številke:

Paša (kjer je možna), prevetrovanje sena, silažna koruza in setev travno-deteljnih mešanic so glavne izhodiščne točke za pridobivanje kvalitetne osnovne krme, rejo večjega števila živine na isti površini ter pocenitev krmnih obrokov in s tem tudi znižanja polne lastne cene mleka in mesa.

Seveda pa pri vsem tem ne smemo pozabiti na najosnovnejše — na zadostno gnojenje travniških in pašnih površin ter njiv, kjer pridelujemo krmo.

Nič manj važno pa tudi ni vprašanje zdravja in zdravstvene kontrole živali. Predvsem visokoproduktivne živali so bolj občutljive in dovzetne za razne bolezni, zato morajo biti redno veterinarsko kontrolirane.

Ob vseh naštetih pogojih in takšnem načinu krmljenja, ki omogoča dobro izkoriščanje dedne zmogljivosti krav bo prireja gospodarna in poceni.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Vlado Svet — kooperant iz Kaple vasi se je resno spoprijel s ščavljem. Pravi, da je najbolj učinkovito sredstvo Caroron in to v drugi polovici aprila

mlečnega tipa z nobeno krmo ne bomo prisili, da bi dala od sebe to, kar pričakujemo na podlagi pokrmljenega obroka, ker tega pač niso sposobne. Tudi za dobro prirejo mesa je potrebna dobra sposobnost za izkoriščanje krme in tip živali. Iz izkušenj vemo, da nekatere živali ne »premaknemo« nikamor pa čeprav ji zbašemo v jasli vse najboljše.

Slaba žival in dobra krma ekonomsko nikakor ne opravičujeta sodelovanja. Prav tako pa tudi ne obratna kombinacija. Ko govorimo o kvalitetni osnovni krmi, moramo imeti pred očmi ti-

rih žival naredi meso in mleko in katere ni mogoče z ničemer zamenjati. Zato so tudi tako čislane in seveda drage — predvsem v močnih krmilih, bodisi da so rastlinskega ali pa živalskega izvora.

Kvalitetna krma odtehta lep kupček dragih močnih krmil, ki jih pa ravno ob slabi kvaliteti osnovne krme ne dobimo nazaj v obliki proizvoda, to je v mleku ali mesu, temveč jih žival večino porabi za svoje vzdrževanje in življenjske funkcije, kar ji primanjkuje v slabem osnovnem obroku.

Z nastopom toplejših dni se v veterinarskih ambulantah oglašajo rejci prašičev z željo, da bi jim prišli kastrirati oziroma kakor pravijo rezat prašiče. Pri tem imajo včasih kaj čudne želje in zahteve, postavljajo mogoče in nemogoče datume in ure. V soboto dopoldne ali v nedeljo jutraj, pač kadar imajo čas, pri tem pa pozabljajo, da za veterinarske delavce prav tako velja delovni čas, kot za ostale občane, zato njihovim zahtevam pogosto ni mogoče ugoditi. Dolgo čakanje na veterinarja zbuja pri rejcih nejevoljo in to meče kaj slabo luč na samo veterinarsko službo.

Pogosto naletimo pri rejcih na mnenje, da se veterinarji kastracij izogibajo, pa vendar temu ni tako. Prav v tem času so ponavadi tudi razna preventivna cepljenja, ki močno zaposlijo veterinarje. Z željo, da bi to odpravili, veterinarski delavci že dolgo nagovarjajo rejce prašičev, naj jih takoj

po nakupu pripeljejo v področno ambulanto, kjer bo delo opravljeno takoj in še ceneje.

Prevoz do veterinarskih ambulant najbrž ne predstavlja tak problem: avtomobilov je po naših vaseh kar precej. V kolikor pa so prašiči večji in prevoz v veterinarsko ambulanto ni možen, pa se naj dogovori več lastnikov skupaj, da bi v kraju, ko pride veterinar, pokastrirali vse prašiče.

Morda v premislek še to. Delo, ki ga opravijo veterinarski delavci, je sigurno na strokovni višini, razna gnojenja in zastrupitve pa so mogoča, če kastrirajo mazači. V kolikor pri rezanju po veterinarju le pride do pogina prašičev, dobi lastnik za poginjenega prašiča odškodnino.

Nekaj večji stroški sigurno odtehtajo strokovno raven dela in pa še riziko pogina.

Ocvirk Franc, dipl. vet.

Kastriranje prašičev

Sprememba na obračunskem listu OD

V tem mesecu že obračunavamo OD skladno z novimi predpisi o prispevkih. V ta namen smo morali delno spremeniti tudi prikazovanje prispevkov na obračunskem listu OD.

Ker občinskega davka in prispevka za republiško kulturno skupnost ni več, bomo v polje OBC. DAVEK IZ OD vpisali PRISPEVEK ZA SOCIALNO SKRBSTVO. Polje REP. PRISP. ZA KULTURO bo prazno. PRISPEVEK ZA SOLIDARNOST je združen s PRISPEVKOM ZA SOLSTVO, kot je določeno v navodilih za obračun prispevkov iz OD.

T. Gu.

(Nadaljevanje s 4. strani)

POMEN KMETIJSTVA ZA SIRSE GOSPODARSKE TOKOVE POVEČAJMO ZASEBNO PROIZVODNJO

Ob intenzifikaciji družbenega sektorja je za doseg višjih hektarskih pridelkov nujna hitrejša rast v zasebni proizvodnji.

Po podatkih zadružne zveze je pospeševalna služba sodelovala že s 23.739 kmetijami. Od teh je že preusmerjenih 4.513, investicijski programi pa se izdelujejo za nadaljnjih 6.544 kmetij. Credinsko pašo je uredilo 597 kmetij, s skupno površino čredink 2.506 ha. V novogradnjah je bilo urejenih 15.671 govejih stojišč, 3.010 za svinje. Pitališče za brojlerje pa 1.554.500 kosov. Z adaptacijami je bilo obnovljenih 29.308 govejih stojišč, 4.517 stojišč za prašiče, zgrajenih je bilo 2.310 stolpnih silosov s kapaciteto 112.484 m³ ter 295 koritastih silosov s kapaciteto 14.341 m³.

Iz tega sledi, da je proces intenzifikacije krenil z mrtve točke, še vedno pa se kažejo slabosti predvsem v dveh smereh:

- neracionalno se opremljamo z mehanizacijo, preveč in predrago gradimo;
- premalo vlagamo v zemljo, v gnojila, semena, v kvalitetno plemensko živino in posebno malo v kadre.

V KORAK Z DRUGIMI

Povečanje in izboljšanje kmetijske proizvodnje je odvisno poleg urejenih ekonomskih razmer predvsem od dveh momentov:

- od hitrega razvoja tehnologije in inovacij na družbenih posestvih in hitrejšega prenosa tehnologije med njimi;
- od razširitve in intenziviranja delovanja kmetijske pospeševalne službe in prenosa tehnologije na kmečka gospodarstva.

Zato je razvoj družbenih posestev pogoj, brez katerega ne moremo doseči hitrega napredka v celokupnem kmetijstvu. Uspeh v razvijanju novih tehnologij pa je v pretežni meri odvisno od tega, do kakšne mere je razvito sodelovanje družbenih posestev z znanstveno raziskovalnimi ustanovami doma pa tudi v tujini.

V dosedanjem delu smo lahko zadovoljni le pri treh vrstah proizvodnje. Vrhunsko tehnologijo dosegamo v reji prašičev in v proizvodnji hmelja na podlagi domačega tehnološkega dela (Emona Ihan in KK Zalec); v plantažni proizvodnji jabolk ter v vzreji piščancev, kjer prevladuje tuja tehnologija (SOZD perutinarstvo in AK Maribor ter KK Zalec). Pri tem velja poudariti, da imajo perutinarji možnost razviti v sodelovanju z ljubljansko biotehnično fakulteto Rodica lastne selekcije perutnine in s tem vsaj v tem delu reprodukcijskega procesa odpraviti odvisnost od tujih firm.

Poleg naštetih zvrsti kmetijske proizvodnje so tudi v proizvodnji krompirja, pšenice, koruze, v proizvodnji mleka in pitanja govedi rešitve znane; njihovo uvajanje pa teče prepočasno. Zato so rezultati, ki jih v kmetijski proizvodnji dosegamo, zelo različni, ob približno enakih ekoloških in ekonomskih pogojih.

Delovanje kmetijske pospeševalne službe najbolj omejuje problem kadrov. Nasploh nam manjka pospeševalcev v delovnih organizacijah, pa tudi tehnologov na družbenih posestvih. Osnovna mreža pospeševalcev, ki imajo svojo delovno zadolžitev v delovnih in združbenih enotah, to je v vaseh in krajevnih skupnostih, ima komaj tretjino delovnih mest izpopolnjenih. Kljub temu, da se vpis na kmetijskih šolah postopoma popravlja, bomo sedanji kadrovske deficit čutili še vse prihodnje obdobje. Zato bi morali izboljšati pogoje dela pa tudi programe na naših kmetijskih šolah, kar še posebno velja za Biotehnično fakulteto v Ljubljani, za njen agronomski oddelek, katerega izgradnja traja že preko 15 let.

Za boljše funkcioniranje pospeševalne službe pa je seveda pomembno, da rešimo na novih osnovah, kot jih narekuje ustava, financiranje te dejavnosti. Družbeni dogovor, ki ga te dni podpisujemo, daje upanje, da bomo to vprašanje razrešili. Gotovo pa je res, da poleg neposrednega interesa same panoge in delovnih organizacij v njej, obstaja tudi širši družbeni interes za hitrejši razvoj kmetijstva, zaradi česar bodo tudi družbenopolitične skupnosti sodelovale v zagotavljanju normalnih delovnih pogojev kmetijski pospeševalni službi.

BESEDA mladih

Srečanje mladih uspelo

OO ZSMS v podjetju »HMEZAD« je organizirala srečanje mladih, zaposlenih v podjetju »HMEZAD«. Srečanje je bilo v soboto, 29. marca 1975 v prostorih samopostrežne restavracije v Celju.

Kljub izredno slabemu vremenu je bila udeležba kar zadovoljiva. Prisotna pa sta bila tudi tovariš Križnik, generalni direktor in tovariš Vodlan, predsednik OO sindikata Hmezad.

Glavni namen srečanja mladih je bil, da bi se mladi med seboj spoznali. Medsebojno poznanje je namreč pogoj za skupno reševanje raznih problemov, ki zadevajo nas vse, ne le posameznike.

Da pa bi združili koristno s prijetnim, je bil po uvodnih besedah tov. Lešarjeve, predsednice OO ZSMS Kombinata Hmezad, na sporedu kulturno zabavni program, ki so ga pripravili člani kulturnoprosvetnega društva »ZARJA« iz Trnovelja pri Celju. Program je bil pohvale vreden. V nadaljevanju pa nam je za zabavo in ples igral ansambel Jogi Band.

Tako je minil večer v zares prijetnem vzdušju. Sklenili pa smo, da bodo takšna srečanja še večkrat in bodo postala tradicionalna.

S. Novak

S PREDSEDNICO KOORDINACIJSKE KONFERENCE OO ZSMS PODJETJA HMEZAD — ŠTEFKO LEŠARJEVO

1. Opažam, da je delo mladih ponovno oživel. Od kod ta spodbuda?

Lahko bi rekli, da je mlade zaposlene pri OZD Hmezad prebudil 9. kongres ZSMS in 10. kongres ZSMJ. Pobuda za oživitev dela OO ZSMS je prišla na eni strani tudi od sindikata. Ustanovili smo koordinacijsko konferenco in si zadali okvirni program. Z vso resnostjo smo pristopili k izvrševanju nalog, ki sta nam jih zadala kongresa.

2. Kakšno delo in obseg dela ste zastavili?

V akcijskem programu smo začrtali naše smernice dela. Med temi najdemo priprave materialov za problemsko konferenco o stanovanjski problematiki mladih in konferenco učencev v gospodarstvu. Ustanoviti komisije, katere bodo doprinesle velik delež k našemu celotnemu delu. Izredno pozornost moramo posvetiti idejno-političnemu delu, kjer smo sedaj naredili zelo malo, kar se odraža v zastopanosti mladih v vrstah ZK.

3. Slišal sem o akciji »Najlepše je pri nas! Kako bo potekala?

To akcijo je razpisala OK ZSMS, v katero smo se vključili tudi mladi kombinata. V posameznih TOZD je akcija vzbudila zelo velik odziv. In ne samo pri nas mladih, temveč tudi pri ostalih članih kolektiva. Namen akcije je urediti okolico — urejati jo skozi vse leto. Saj akcija po-

teka skozi vse leto. Posebna komisija si bo to tudi ogledala in najpožrtvovalnejše tudi nagradila.

4. Maj je mesec mladosti. Letos poln praznovanj, obletnic in praznovanj. Ali se boste tudi mladi vključili v praznovanja?

Prav gotovo se bomo. Preko vsega tega res ne moremo in ne smemo iti. S tem, da ne bomo prirejali samostojnih prireditev. Sodelovali bomo z ostalimi OO ZSMS v občini in doprinesli svoj delež k realizaciji programa OK ZSMS Zalec, prav tako pa tudi OK ZSMS Celje, to predvsem OO, ki so na celjskem področju. Saj nam je znano, da je program za mesec maj — mesec mladosti — zelo obširen in da je potrebna še posebna angažiranost vsakega posameznega mladince.

5. Kaj pa medsebojno sodelovanje, rekreacija in šport?

Lahko bi rekla, da je tega sodelovanja malo. Da pa imajo posamezne OO v TOZD razvejano športno dejavnost, nekateri sami, drugi pa zopet z ostalimi člani kolektiva. Tudi temu področju bo treba posvetiti večjo pozornost in angažiranost.

Tovarišica Štefka, za razgovor najlepša hvala! Urednik

OBJAVA

»Hmezad« — TOZD Gradbeništvo objavlja prosto delovno mesto materialnega knjigovodje. Za to delovno mesto se zahteva srednja šola ekonomske smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj. Poskusno delo traja 1 mesec. Delo se združuje za nedoločen čas.

Prijave bomo sprejemali 10 dni od dneva objave na naslov: Hmezad — TOZD Gradbeništvo, Savinjska c. 18, Zalec.

NAŠI NETO OD SO SE (ZAČASNO) ZMANJŠALI

PRECEJSNJA ZAMUDA

Vse kaže, da smo v zelenem planu pozabili na kmetijsko šolstvo. V programu izobraževanja v agro-živilskih šolah na Slovenskem je zapisano, da nam primanjkuje 4.460 kmetovalcev, 1.450 poklicnih kmetijskih delavcev, 1.440 poklicnih živilskih delavcev, 900 kmetijskih tehnikov, 250 živilskih tehnikov in 290 inženirjev živilske tehnologije. Za enega glavnih vzrokov takšnega stanja imajo neustrezno opremljenost kmetijskih šol s pripomočki, zlasti pa s kmetijsko mehanizacijo. Prav tudi ni, da so kmetijskim šolam vzeli pred leti zemljišča za praktičen pouk.

VINKO JANIČ V. D. PREDSEDNIKA

Združena industrija kmetijskih strojev in opreme AGROS je na seji DS SOZD imenovala Vinka Janiča za v. d. predsednika kolektivnega poslovnega organa. Vse pa kaže, da bo postal profesionalni predsednik.

DS SOZD »DOBRINA« CELJE

2. redna seja DS SOZD je bila v Celju 12. aprila 1975.

Delegacija Hmezada se je sestala pred sejo in izvolila za svojega predsednika ing. Franca Verstovška. Na seji so posredovali dogovorjena stališča do predlagane organizacije skupnih služb. Delavski svet je zato imenoval posebno komisijo, katere predsednik je tov. Verstovšek, ki bo iz obširnih izhodišč za organizacijo povsem dokončno opredelila organizacijo skupnih služb in opis dela, ki odgovarja potrebam v tem letu. Vodstvo razpisne komisije je bilo soglasno poverjeno našemu delegatu tov. Božu Juraku.

Ker se je na predloženi zaščitni znak nove združene delovne organizacije stališče kolegijskega poslovnega organa razlikovalo od predloga razpisne komisije, se je potem delavski svet samostojno in soglasno odločil za ime »DOBRINA« in za zaščitni znak, ki predstavlja malo črko »d«, vključeno v krog in s tem simbolizira združeno organizacijo.

Delavski svet je tudi potrdil poročila predsednika o posvetu predstavnikov »DOBRINE« z vodstvom Ljubljanske banke in posebej poročila o razgovorih s predsednikom Izvršnega sveta ing. Marincem.

Uradni list SR Slovenije nam je v 8. številki z dne 4. 4. 1975 prinesel nove stopnje prispevkov iz OD in dohodka.

Glede na dosedanje prispevke so glavne novosti v naslednjem:

- vsi delavci rednega delovnega razmerja ne glede na občino bivanja imajo enake prispevke iz OD;

- ukinja prispevek za republiško kulturno skupnost;

- ukinja občinski davek iz OD;

- ukinja nov prispevek za financiranje skupnosti socialnega skrbstva in

- uvaja nov prispevek za solidarnost.

Prispevek za solidarnost je nekaj izravnalni prispevek, katerega odvajajo nekatere, predvsem razvitejše občine, da tudi njihova skupna stopnja prispevkov iz OD doseže z družbenim dogovorom določeno najvišjo mejo 29,60 od bruto OD. Značilnost je torej ta, da bomo odslej vsi delavci enega delovnega razmerja plačevali enak delež za prispevke iz OD. Res pa je, da je delež posameznih prispevkov po občinah zelo različen. To najbolje vidimo iz spodnjega pregleda, kjer so prikazane stare (S) in nove (N) stopnje prispevkov iz bruto OD v odstotkih za občine, iz katerih je največ naših delavcev.

Prispevek za		Celje	Žalec	Šmarje	Radlje	Šentjur	Laško	Slov. Konjice	Ljubljana
Otroško varstvo	S	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,70	1,00	0,47
	N	0,45	0,57	0,45	0,42	0,45	0,55	0,85	0,17
Izobraževanje v občini	S	5,18	5,28	5,18	5,72	5,75	5,18	6,84	5,10
	N	4,51	4,97	5,60	5,54	5,49	5,55	5,15	3,77
Kulturno skupnost v občini	S	0,79	0,55	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61	1,25
	N	0,79	0,54	0,47	0,54	0,54	0,49	0,54	1,28
Telesno kulturno skupnost	S	0,51	0,49	0,51	0,51	0,51	0,51	0,51	0,74
	N	0,40	0,56	0,54	0,54	0,56	0,27	0,52	0,58
Socialno skrbstvo	S	—	—	—	—	—	—	—	—
	N	0,58	0,62	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58
Solidarnost	S	—	—	—	—	—	—	—	—
	N	0,91	0,56	—	—	—	—	—	1,04
Kulturna skupnost v republiki	S	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
	N	—	—	—	—	—	—	—	—
Občinski davek iz OD	S	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
	N	—	—	—	—	—	—	—	—
Otroški dodatek	S	2,26	2,26	2,45	2,45	2,26	2,26	2,26	2,26
	N	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37
Zdravstveno varstvo	S	8,26	8,26	8,26	8,27	8,26	8,26	8,26	8,27
	N	8,01	8,01	8,01	8,01	8,01	8,01	8,01	8,01
Pokojninsko invalidsko zavarovanje	S	11,48	11,48	11,48	11,48	11,48	11,48	11,48	11,48
	N	11,80	11,80	11,80	11,80	11,80	11,80	11,80	11,80
SKUPAJ	S	29,29	29,15	29,50	29,85	29,68	29,58	31,54	29,95
	N	29,60	29,60	29,60	29,60	29,60	29,60	29,60	29,60
RAZLIKA		+0,51	+0,47	+0,50	-0,25	-0,08	+0,22	-1,74	-0,55

Iz tega vidimo, da se najbolj povečajo prispevki in s tem zmanjšajo neto OD delavcem, ki prebivajo v občini Žalec. Sledijo: Celje, Šmarje in Laško. V ostalih naštetih občinah so novi prispevki nižji od dosedanjih. Delavcem, ki pa bivajo v teh občinah, se bo torej neto OD povečal, najbolj občutno tistim iz Slovenskih Konjic.

Delavčev neto OD se bo v posameznih občinah bivanja zmanjšal (—) ali povečal (+) za naslednji odstotek:

— občina Celje	— 0,44 %	— občina Šentjur	+ 0,11 %
— občina Žalec	— 0,67 %	— občina Laško	— 0,51 %
— občina Šmarje	— 0,42 %	— občina Sl. Konjice	+ 2,55 %
— občina Radlje	+ 0,55 %	— občina Ljubljana	+ 0,47 %

Če se torej bruto OD ne bodo povečali, bo večina naših delavcev prejela nižji neto OD, saj je z zakonom določeno, da je delavčev OD bruto zaslužek, iz katerega mora plačati dogovorjene prispevke. Povedati pa je treba, da je zmanjšanje neto OD samo začasno, ker je že na vidiku nova, višja bruto vrednost točke.

T. GU.

Na kratko

ARKTIKA SE OHLAJA

Zahodnonemški klimatolog Herman Plohn je dejal, da so sedanje nenavadne podnebne razmere posledica ohlajanja Arktike, ki ga zaznavajo v zadnjih tridesetih letih.

»Te ohladike, ki povzročajo sedanje vremenske norčije, bodo verjetno trajale do leta 2000«, je Plohn dejal na nemškem kongresu o atomski energiji v Nürnbergu.

6. REDNI ZBOR LB — PODRUŽNICE CELJE

Na zboru so obravnavali, razpravljali in sklepali o poslovanju v preteklem letu, o predlogu načrta kreditne bilance za leto 1975 in o predlogu načrta oblikovanja delitve dohodka za leto 1975. Zbor je bil delegatsko močno zastopan — 85 % udeležba. Tudi vse gradivo je bilo skrbno, vendar za upravitelje malo nepregledno pripravljeno. Podana poročila direktorja podružnice in predsednika izvršnega odbora pa niso dovolj prikazala težav, o katere je podružnica zabredla zaradi preangažiranosti.

Kmetijstvu ter gospodarstvu iz nerazvitih področij so sredstva zagotovljena zaradi načela združevanja. Ostali komitenti banke pa bodo ostali v letu 1975 precej praznih rok. Vendar razprave ni bilo.

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA KRS

Prve dni aprila je Kmetijska razvojna skupnost Slovenije sprejela besedilo sporazuma z bankami o kreditiranju naložb v 1975. letu. Potrdila je program razvoja mešalnic na Slovenskem in smernice za graditev mlečnih farm. Hmezad je dobil soglasje za gradnjo silosov za 20.000 ton in hladilnice za 4.000 ton.

Sprejet je predlog dogovora z Ljubljansko banko o pogojih za investicijske kredite na potresnem območju: za sanacijo in nadomestilo poškodovanih kmetijskih objektov III. in IV. kategorije — 50 % udeležba banke, 6 % obresti, 8 let (2 + 6); za kmetijske proizvodne objekte 60 % udeležba banke, 5 % obresti za goveje hleve, 6 % za ostalo, 12 let (4 % 8); za kmečke objekte udeležba banke 50 % za goveje hleve, 45 % za prašice, 40 % za perutnino, 12 let (4 + 8), obrestna mera 5 %. Banka predlaga te pogoje le za objekte III. in IV. kategorije. Za gradnjo hladilnic in vinskih kleti se dodatno daje kredit iz inozemskih sredstev v dinarjih v višini 15 % (valutni riziko, 11—12 % obrestna mera).

MARLJIVI ORGANIZATORJI UJELI ZIMO ZA REP

II. Agroski na Starih Stanih

Golte so 4. aprila v pravem zimskem metežu gostile nad 120 kmetijcev Slovenije. Pokrovitelj tekmovanja ČZP Kmečki glas.

»Lanska zima ni bila naklonjena organizatorjem II. Agroski tekmovanja v Mislinjski dolini. Zagodla bi nam jo tudi letos. Toda snežne razmere in iznajdljivost nemirnih Zalčanov sta nam omočila, da se sestanemo na prelepah Golteh. Snežne poljane in temni

Takšna megla je bila, da sem lahko slikal le od blizu dva rivala inž. Edija Omladiča in inž. Mirana Kača

gozdovi nam, ki smo zemlji najbližji, vnašajo nemir in spoštovanje. Tu človek spozna kako je majhen v nasprotju z naravo in kako nepremišljeno in kruto posega v nje za lastno življenje prepotrebne dobrine. Marsikje se nam že kruto maščuje.

Za kmetijca ni dovolj, da pod šibo časa gara cele dneve na zemlji, v razredu ali laboratoriju. Telo mora krepiti vsestransko. To pa dosežemo le s športnim udejstvovanjem ne le pozimi, ampak skozi celo leto. Tako se poleg telesa krepí še volja, tovarštvo in smisel življenja. Menim, da bi bilo prav, če bi se med letom srečali na kakšnem stadionu, v plavalnem bazenu, na pohodu v gore in morda še kje. Prihodajo zimo pa bi naj organizator pripravil poleg veselesaloma morda še tek. O tem velja razmisliti, je v pozdravnem govoru v imenu pokrovitelja dejal Tone Urbas.

Formalnosti prijavljanja, žrebanja in podelitve športnih številki so mimo. Na Starih stanih je start za ženske točno opoldne, za njimi so se v meglo pognali tekmovalci nad 55 let, kot zadnji pa še tekmovalci do 35 let.

REZULTATI:

Ženske:

1. Pečkaj Andreja	52,56 sek.	Agrotehnika Ljubljana
2. Orač Eva	55,30 sek.	Hmezad
3. Zoran Helena	55,58 sek.	»Sora« Žiri
4. Šribar Anka	58,54 sek.	Hmezad
5. Safarič Marija	59,19 sek.	Kmet. inst. Slov.
6. Ocvirk Marija	1.00,05 sek.	Hmezad

Tekmovalo je 19 žensk.

Moški nad 55 let:

1. Plestenjak Franc	45,62 sek.	KŽK Kranj
2. Pavlin Leopold	48,19 sek.	Agrotehnika
3. Birsa Vlado	49,54 sek.	Hmezad
4. Žolnir Milan	49,59 sek.	IH Zalec
5. Legat Niko	50,32 sek.	KŽK Kranj
6. Pogorelec Drago	50,65 sek.	Agrotehnika

Rojnik Jože je bil 8., Korenjak Tone 12., Uratnik Edo 15. (startal na koncu), Brežnik Jože 19., Zužej Franc 22., Luževič Janez 27. in Omladič Edi 50. (startal na koncu).

Startalo je 37 tekmovalcev.

Moški do 35 let:

1. Seljak Dušan	45,56 sek.	»Sora« Žiri
2. Robnik Albin	46,08 sek.	KZ Mozirje
3. Erjavce Tone	46,50 sek.	KŽK Kranj
4. Potočnik Janko	46,59 sek.	Hmezad
5. Zorjan Bojan	47,11 sek.	»Sora« Žiri
6. Strah Miha	48,58 sek.	KK Gornja Radgona

Ribič Vili je bil 8., Janc Franc 17., Veligovšek Janko 22., Ocvirk Branko 23., Kainz Peter 29.

V tej kategoriji je startalo 59 tekmovalcev.

Ekipne uvrstitve:

Ženske:

- Hmezad Zalec
- Agrotehnika
- »Sora« Žiri

Moški do 35 let:

- Hmezad Zalec
- Agrotehnika I.
- »Sora« Žiri

Moški nad 35 let:

- Agrotehnika
- Hmezad Zalec
- KŽK Kranj

Skupna uvrstitev:

- Hmezad Zalec
- Agrotehnika I. Ljubljana
- KŽK Kranj

Razglasitev rezultatov ob skromni zakuski je bila v rdečem salonu na Golteh. Prvi trije vsake ekipe so dobili plakete, prve tri ekipe pa pokale. Razdeljenih je bilo več praktičnih nagrad, vsak tekmovalec pa je prejel priložnostno spominsko značko.

Ob zaključku je predsednik organizacijskega odbora Jože Rojnik med ostalim dejal:

»Posebno bi se zahvalil ČZP »Kmečki glas«, ki nam je v zadnjem trenutku priskočilo na pomoč in prevzelo del bremena tega tekmovanja. Z zadovoljstvom ugotavljam, da nam je Republiški odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije veliko pomagal, da smo lahko v kratkem času organizirali to tekmovanje.

Na koncu bi se še zahvalil SK »Izletnik« iz Celja za vzorno tehnično izvedbo tekmovanja samega. Kljub neugodnim snežnim in vremenskim razmeram so to tekmovanje izpeljali brezhibno in mislim, da vsi nastopajoči delijo mišljenje z menoj, da si tovrstnih in tako organiziranih tekmovanj želimo še vnaprej.

Zahvalil bi se tudi turističnemu centru Golte za gostoljubje, ki so nam ga nudili že v času priprav tekmovanja in po njem.

Želim, da bi se v letu 1976 srečali na III. tekmovanju AGROSKI v organizaciji AGROTEHNIKE iz Ljubljane. V

Svoje uspešne tekmovalke in tekmovalce je prišel bodrit na Golte sam glavni direktor Agrotehnike Anton Turk iz Ljubljane. Ob razglasitvi rezultatov pa je povedal, da prevzema organizacijo III. Agroski Agrotehnika

(Nadaljevanje z 2. strani)

13. Hmezad se v imenu TOZD SM, KŠ, ZH včlani v poslovno skupnost za sadjarstvo Slovenije s pogoji, ki so že bili posredovani.

14. Delavskemu svetu je bila podana informacija v zvezi s sklepanjem samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za turistično, gostinsko in trgovsko dejavnost v občini Zalec. S temi sredstvi se predvideva izgradnja določenih gostinskih objektov v Zalcu in Preboldu. Po razpravi sklene delavski svet, da se priporoča TOZD v občini Zalec, da sprejmejo in sklenejo samoupravni sporazum o združevanju sredstev za hitrejši raz-

voj gostinstva, turizma in trgovske dejavnosti v občini Zalec.

15. V nadaljevanju je delavski svet:

1) odobril sklenitev pogodbe o zastopanju in konsignaciji, ki jo je sklenila TOZD Hmezad export-import;

2) za delegata podjetja na seji skupščine Jugoslovanske poljoprivredne banke, ki je bila 19. 3. 1975 je imenoval Veljka Križnika;

3) v skladu s sanacijskim programom v TOZD Kmetijstvo Ilirska Bistrica je sklenil, da se odobri najetje sanacijskega kredita za TOZD Kmetijstvo Ilirska Bistrica za trajna obratna sredstva pri Kreditni banki Koper v znesku 1.800.000 din.

DELAVCI, NA ODDIH NA MORJE ALI V GORE

TOZD odvedejo v solidarnostni sklad podjetja 100 din (razlika med obračunanim in izplačanim regresom za dopuste v letu 1975) na stalno zaposlenega delavca (vključno učenci). Tako zbrana sredstva v solidarnostni sklad podjetja lahko uporabimo samo za regresiranje letovanj družinskih članov socialno šibkih delavcev in plačilo regresa delavcem, ki so po mnenju zdravniške komisije potrebni zdravljenja v klimatskih zdraviliščih.

Do regresa za letovanje družinskih članov so upravičeni člani kolektiva Hmezad, ki so imeli v letu 1974 naslednji osebni dohodek na člana družine:

do din 1.000 osebnega dohodka na člana družine	100 %
do din 1.200 osebnega dohodka na člana družine	75 %
do din 1.400 osebnega dohodka na člana družine	50 %
do din 1.600 osebnega dohodka na člana družine	25 %

Poleg navedenih kriterijev je potrebno upoštevati še naslednje: prizadevnost, neizostajanje z dela in pripravljenost za delo v podaljšanem delovnem času v delovnih konicah in da ima delavec v podjetju najmanj 5 let delovne dobe.

Regres za letovanje izplačamo na ceno penziona, ki jo bo določil skupni odbor za medsebojna razmerja.

Pod navedenimi pogoji so do regresa upravičeni: nezaposleni zakonec oziroma zaposleni zakonec, ki v drugi delovni organizaciji ni prejel regresa za dopust (morebitna razlika do višine prejetega regresa in cene penziona) in nezaposleni otroci.

Kot osebni dohodek za obračun regresa se upošteva osebni dohodek iz delovnega razmerja, otroški dodatek, dohodek od kmetijskega zemljišča ter eventualni drugi dohodki.

Osnova za upravičenost in obračun regresa je osebni dohodek dosežen v letu 1974.

Osnovne organizacije sindikata se pooblastijo, da za izjemne primere predlagajo tudi milejši kriterij (plačilo prevoza v kraj letovanja, plačilo turistične in kopališke takse itd.) vendar morajo to v predlogu posebej obrazložiti.

Regres velja za počitniške domove podjetja HMEZAD.

POMOČ PRI ZDRAVLJENJU V ZDRAVILIŠČIH

Posebno skrb bomo posvetili starejšim in zdravljenja potrebnim delavcem. Tem bomo na podlagi predloga zdravniške komisije omogočili zdravljenje v klimatskih zdraviliščih. Stališče IO konference OOS Hmezad je, da regres za zdravljenje dodelimo starejšim in prizadevnim članom kolektiva, ki imajo najmanj 10 let delovne dobe v podjetju.

Višina regresa na ceno oskrbnega dne v zdravilišču je prav tako pogojena z višino osebnega dohodka na člana družine, doseženega v letu 1974:

do din 1.250 osebnega dohodka na člana družine	100 %
do din 1.500 osebnega dohodka na člana družine	75 %
do din 1.750 osebnega dohodka na člana družine	50 %
do din 2.000 osebnega dohodka na člana družine	25 %

Naloga OOS je, da se pogovore s člani kolektiva, ki izpolnjujejo navedene pogoje in želijo letovati.

Predloge za zdravljenje v klimatskih zdraviliščih lahko pošiljate celo leto. Sprejem je pa pogojen na proste kapacitete v zdravilišču.

OGLESI

Prodajam 4-letno leseno hmeljsko žičnico za 70 arov. Grajena je po novem sistemu oblike 6 drogov po širini in 15 po dolžini.

Ivan Blatnik
Zlavar 15
Nazarje

Dobro ohranjeno 14 m² sušilnico prodam.

Rožnik Jože
Dobroteša vas 22
Sempeter

Kupim ohranjen puhalik za seno.

Martin Lešnik
Pristava 20
p. Dobrna

KMET PRI ZDRAVNIKU

— Gospod doktor, katero bolezen imam?
— Asindrium bimbovizus catehan aufbiksus.
— Joj, joj in prav tega sem se najbolj bal!

MAJNIŠKA

— Marjetka, prisedi, te bom malo popeljal v cvetočo naravo!
— Hvala, moj lanski izlet v naravo že kriči doma.

OBJAVA

HMEZAD Žalec sprejme v času letne počitniške sezone (od 10. 6. do 15. 9. 1975) za svoja počitniška domova v Crikvenici in na otoku Rabu naslednje sezonske delavce:

1. 3 kuharice (2 za Crikvenico, 1 za Rab);
2. 1 servirko za Crikvenico;
3. 1 snažilko za Crikvenico.

Zainteresirane vabimo, da se osebno zglasijo v kadrovskem oddelku na upravi podjetja v Zalcu vsaj do 10. maja t. l. zaradi dogovora o plačilu in sklenitvi pogodbe.

Dokaz

V neznano reka hiti,
njeni valovi šumijo,
srce te ob tem zaboli,
ko spomini v pozabo hitijo.

Brezčutni so rečni valovi,
kakor brezčuten si ti,
zato mi še enkrat ponovi,
kako nepomembna sem ti.

Ko tegobe življenja spoznaš,
te mine veselje,
ko pa srce nekomu daš,
ostane le še hrepenenje.

Kaj naj počnem

Nekoč sem ljubila,
ljubila zvesto,
zdaj pa vse to
po vodi je šlo.

Imela sem tri,
osem zvesta bila,
verjeli so mi,
dokler sem spretna bila.

Vsi so odšli,
kaj zdaj naj počnem,
dober boš ti,
dokler prav'ga najdem.

Slavica Marinc

Vremenski PREGOVORI

Veliki traven moker,
rožnik pa mlačen,
kmet bo tisto leto žejen in lačen.

Če je majnika lepo,
je dobro za kruh in seno.
Kakor je vreme Urbana,
tako bo malega srpana.

Petelin najlepše zapoje na gnoju.
Vsako hudo ima nekaj dobrega.
Besede minejo, črke ostanejo.
Eno leto je dolgo, več jih pa
hitro mine.

Kdor slabim odpušča dobrim
škodi.

LICITACIJA

RABLJENE GOSPODINJSKE IN STANOVANJSKE OPREME BO 12. MAJA 1975 OB 8. URI V PROSTORIŠ HISNEGA SKLADA — SOSESKA LOŽNICA 81 V ŽALCU.

Zadnja vest

Na nadomestnih volitvah za članstvo odbora za medsebojna razmerja delovne skupnosti skupnih služb so bili 30. aprila izvoljeni Vojko Golavšek, Anton Gubenšek in Ivanka Vozič

Majska praznična križanka

Med praznovanjem in drugim razvedrilom vzemite v roke tudi Hmeljar in se poskusite v reševanju križanke, ki ni težka. Čakajo vas nagrade:

1.) 150 din	3.) 70 din
2.) 100 din	4.) 50 din
5.) 30 din	

Rešitve pošljite do 20. maja na Uredništvo glasila Hmeljar, Ulica žalskega tabora 1, Žalec.

Uredništvo

VOJAŠKA STOPNJA PISATELJ VIŠOŠ. KROM. POLET AGREGAT. STANJE VODE JANEŽ TRDINA BARVANO JAJCE

DUBROVNIK OŽJI SORODNIK LJUB. Ž. IME INDUSTRIJSKA RASTLINA CITROENOV AVTO ŽENSKO IME

PUŠČAVNIK SAMOTAR VRAŽNI OBESEK DEL TELESIA OSEBNI ZAIMEK VETERNI JOPIČ URAN URADNO ZDA

ELEMENT IZVOZNIK HMELJA KRATICA DOLŽ. HERE GRŠ. MITOL. MNOGOČNIK ONEMELOST ZAČUDENJE

NADZORNIK JAVNIH ZGRADB (GT. RIM.) KRAJEN, ROBEH RAZČLE-NJEVANJE OSEBNI ZAIMEK SEBE VRSTA PISAVE

TESLA NIKOLA PESNIŠKA STOPICA FOSFOR ENAKA SOGLAS. KATRAN SOHISLJE NIK. SODELA-VEC

SLADKO-VODNA RIBA GRŠKA ČRKA ZAČIMBA DUŠIČNO GNOJILO 14. ČRKA

EDVARD KARDEJ ŠITO, CRTANEC VRSTA SLIVE DOGOVOR OZIROMA 3. SANOGL IYA

TOVARNA V MARIBORU LJUDSKI ODBOR DELAVSKA ENOTNOST FRID. ŠIRCA (DRUGAČ) OKRASNA RASTL. HN. TIŠINA, MIR BLIŽNJI VZHOD VRSTA USNJA GLASOL

DUŠIK VAŠKA SLIKA KOROŠKA REKA SPREHA-JALIŠČE SEŠE-VANJE RAZKROJEN GORA V SAVINJSKIH ALPAH

DEKOLTE KONGO KINŠASI ŠALJIVA BODICA TOVARNA "SOLI" TO JE

AMER. OBVEŠČEV. SLUŽBA ARABSKI POLITIK REKA V ITAL. (SLOV.) OTOK V JADRANU NATRIJ RUŠKI VLADAR TEKSTILNA RASTLINA

LITURG. OBLAČILO NOVA VRSTA, ODSSTAVEK KVAR-JENJE POŽELENIJE TEROR. ORG. V ALŽIRU

POTUJOČI GRŠKI PEVEC SREDOTEMSKO MORJE VRSTA VINA DESNI PRITOK VIGLE VIŠINA TOČKE STRUPENE ŽUŽELKE ŠPORTNI KLUB IZ LIGE

EGIPT VEDNO NA TEKOCHEM INDUSTR. OBRAT NEMŠKO PLEME ŽALSKO PODJETJE LETOVIŠČE V BELGIJI GLAVNI ŠTEVNIK

ČAD SUDAN TURŠKI VELIKAŠ ARAFAT DENAR MUSLIMAN-SKI SODNIK

LJUBKOV. MOŠKO IME PLESEN NA VINU DEL TEDNA

SESTAVIL: NILAN DOLINAR PETER PAN GRAM ORANJE PRITROJILN LJUBLJAN XVOV ATA ENAKA SOGLAS.

ŽIVEL PRVI MAJ!

KALIJ

HMELJAR

Hmeljar izdaja delavski svet kombinata »Hmežad« Zalec — Ureja uredniški odbor: Anton Gubenšek, dipl. kmet. inž. — predsednik, in člani: Jože Rojnik, kmet, Janja Košir, dipl. tehnolog, Janez Luževič, dipl. kmet. inženir Bogdan Pugelj, dipl. kmet. inž., Vinco Strašek, pravnik, in Miljeva Kač, dipl. kmet. inž. — urednica strokovne priloge. Glavni in odgovorni urednik inž. Vili Vybihal. — Uredništvo je v kombinatu »Hmežad« v Zalcu, Ulica žalskega tabo- ra 1 — Glasilo izhaja enkrat na mesec v 5.000 izvodih. — Letna naročnina 36 din. — Tisk in klišej AERO, kemična, grafična in papirna industrija Celje. — Po mnenju Sekretariata za informacije pri Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije, št. 421-1/72 z dne 18. 2. 1974 je Hmeljar prost davka od prometa proizvodov.

1975/4

PRILOGA HMELJARJA

POROČILO S SEJE PREDSEDSTVA MHB

Spomladansko zasedanje predsedstva MHB (Mednarodnega hmeljarskega biroja) je bilo ob 9.30 8. marca 1975 v hotelu Printemps v Parizu.

Seje se je udeležilo naslednje število predstavnikov: Belgija 3, ZR Nemčija 3, ČSSR 3, DR Nemčija 1, Anglija 4, Francija 2, Jugoslavija 2, Poljska 4 in ZDA 1. Seje se niso udeležili predstavnik Bolgarije, opravičila pa sta se predstavnika Avstralije in Španije.

Dnevni red:

1. Imenovanje članov predsedstva
2. Potrditev zapisnika s seje 15. 8. 1974 v Pragi
3. Volitve predsednika, treh podpredsednikov, imenovanje generalnega sekretarja
4. Poročila predstavnikov držav članic MHB
5. Izmenjava mnenj o svetovnem hmeljskem tržišču
6. Hmeljarski kongres v letu 1975 na Poljskem
7. Predlogi za hmeljarsko odlikovanje
8. Razno

Ad 1. Posamezne države so imenovale naslednje predstavnike v predsedstvo: Belgija: Top, ZR Nemčija: Höfter, ČSSR: Paul, DR Nemčija: Borde, Anglija: Selborne, Francija: Lux, Jugoslavija: Cetina, Poljska: Kulig, ZDA: Riel. Od 12 članov predsedstva je bilo prisotnih 9, tako, da je bila sklepčnost zagotovljena.

Ad 2. Zapisnik z zadnje seje z dne 15. 8. 1975 v Pragi je bil potrjen brez pripomb.

Ad 3. Po uvodnih besedah predsednika Höfterja, v katerih je pojasnil, da ne želi ponovno kandidirati je bil na predlog francoskega predstavnika za novega predsednika soglasno izvoljen ing. Paul (ČSSR). Novi predsednik je takoj prevzel vodenje seje.

Za podpredsednike so bili izvoljeni: 1. ing. Kulig (Poljska), 2. ing. Höfter (ZR Nemčija) in 3. R. Riel (ZDA).

Dr. Pavlič je bil ponovno imenovan za generalnega sekretarja MHB.

Ad 4. Člani predsedstva so podali komentarje k pismenim poročilom na že običajnih obrazcih. Na osnovi teh podatkov je sestavil generalni sekretar zbirnik za MHB, ki je prikazan v tabeli 1. Za Avstralijo in Bolgarijo so vzeli podatke iz leta 1975.

Iz podatkov lahko opazimo, da so površine od 1975, ko so znašale površine hmeljišč v MHB 63.657 ha, narasle v letu 1974 na 64.356 ha ali za 1%, po ocenah za leto 1975 pa stagnirajo, oziroma že rahlo padajo na 64.238 ha (za 0,2%). Močneje se je od 1973

na 1974 zmanjšal pridelek od 2.096.162 na 1.934.582 stotov po 50 kg tj. za 8%, kar je posledica slabše letine, ne pa gibanja površin. Pridelek je bil manjši predvsem v ZR Nemčiji (za 15%) in ČSSR (za 27%). Vendar to zmanjšanje pridelka še ne more bistveno vplivati na izboljšanje položaja na svetovnem tržišču hmelja.

Ad 5. Iz poročila, ki ga je pismeno podal dr. Royle, je razvidno, da je problematiko vsebine in odmerka alfa smol za pivo proučeval dr. Meier (ZR Nemčija). Ugotovil je, da vodilne nemške pivovarne ocenjujejo odmere hmelja izražen v gramih alfa smol takole:

Fa Barth-Sohn	1972	9,137 g/hl
	1973	9,139 g/hl
Fa Hopsteiner	1971	9,00 g/hl
	1972	8,86 g/hl
	1973	8,72 g/hl
Fa Horst	1973	9,50 g/hl

Nemška pivovarniška zveza ocenjuje, da se je odmerek hmelja pivu gibal po obdobjih takole:

1950—1960	222 g/hl
1960—1970	195 g/hl
1970—1975	169 g/hl

Van Mileghem (Belgija) smatra, da so te ocene previsoke in da se odmerek alfa smol giblje okrog 8 g/hl. Bromm (Anglija) ugotavlja, da so te ocene zelo različne saj razlika 1 g/hl pomeni v svetovni proizvodnji piva celih 12.500 ton hmelja, tj. celih 13% svetovne proizvodnje hmelja. Iz tega sledi, da so te ocene zelo negotove in zato neprimerne za prognozo svetovne bilance hmelja. To so bile tudi ugotovitve poročila članov znanstvene komisije. Zato bo potrebno v prihodnje bolj eksaktno proučiti vprašanje odmerka hmelja oz. alfa smol pivu. To nalogo bo nadalje proučevala znanstvena komisija. Ta problem bo obravnavala tudi skupina ekspertov ekonomske komisije maja v Strasbourg.

Ameriški predstavnik je ponovno sprožil vprašanje valutne klavzule v predprodaji hmelja. Čeprav so se vsi predstavniki s tem predlogom načelno strinjali, so izražali bolj ali manj izrazit dvom glede možne realizacije tega predloga. Sklenjeno je bilo, da je treba podvzeti vse, da bi vključili valutno klavzulo pri prodaji v naprej. Naloga skupine ekspertov ekonomske komisije na zasedanju v Strasbourg bo, da pripravi konkretni predlog za kongres v Varšavi.

Predsednik ekonomske komisije je poročal, da bo delovna skupina za tržna vprašanja zasedala predvidoma 21.—23. maja v Strasbourg z naslednjim dnevnim redom:

1. Predvideni razvoj hmeljskega trga v letih 1976, 1977, 1978
2. Valutna klavzula pri prodaji vnaprej
3. Odmerek alfa smol v pivu

Ad 6. Predstavniki Poljske so predložili predsedstvu predlog programa kongresa, ki bo od 6. do 9. avgusta v Varšavi. Predlog je bil sprejet s pripombo, da zasedanje predsedstva, ekonomske in tehnične komisije ne bi potekalo vzporedno, ampak bi bila dopoldne najprej seja predsedstva, nato zase-

danje ekonomske komisije, zasedanje tehnične komisije pa bi bilo popoldne. Tak razpored bi omogočal simultano prevajanje zasedanj obeh komisij in udeležbo delegatov na obeh sejah. Prispevek za delegata bo 100 ameriških dolarjev. Vabila bo po dogovoru s poljskimi predstavniki poslal generalni sekretar.

Ad 7. Predsedstvo je potrdilo predloge držav članic za hmeljarska odlikovanja: Belgija 1, Anglija 2, Španija 1, Jugoslavija 2 (ing. Žigon, ing. Kovač), Poljska 8. Predlogi ostalih članic še niso prispeli. Poslati jih je treba najkasneje do 15. julija 1975 generalnemu sekretarju.

Ad 8. Predlog sekretarja znanstvene komisije dr. Royle za sofinanciranje zasedanja te komisije v Wye Collegu 1976 je bil odložen do naslednje seje, da bi se do takrat izdelali enotni kriteriji za sofinanciranje dela vseh komisij. Prevladalo je namreč mnenje, da morajo stroške za svoje delegate plačati članice same, stroški organizacije zasedanja plača država prirediteljica, MHB pa prispeva k stroškom priprave gradiva in publiciranja referatov.

Na pobudo predstavnika DR Nemčije je bil sprejet sklep, da izdela generalni sekretar vrstni red držav, ki so na vrsti, da pripravijo kongres v naslednjih letih. S pismenimi stiki pa bi ugotovili, ali in kdaj so pripravljene organizirati kongres. Tako bi lahko izdelali plan kongresov v naslednjih letih.

Na predlog predsednika tehnične komisije g. Paina — v ožjem sestavu je komisija imela sejo 7. 5. 1975 v Parizu — je predsedstvo odobrilo za publicistično dejavnost TK okvirno 1.000 ameriških dolarjev. Ker pa letos po sklepu seje TK 7. 5. 1975 referati ne bodo več prevedeni v vse tri uradne jezike in objavljeni pred kongresom, ampak vsaka članica dobi po dva izvoda referatov v enem od treh uradnih jezikov po kongresu. Ta jih lahko potem prevede in razmnoži glede na svoje potrebe in možnosti. Ta oblika lahko pripravo gradiva in stroške publiciranja bistveno zmanjša.

Dne 7. 5. 1975 je prav tako v Parizu pod predsedstvom g. Paina zasedala tehnična komisija v ožjem sestavu. G. Paine (Anglija) je bil ponovno izvoljen za predsednika TK. Predložil je, da bi letos razpravljali o raznih problemih, pri katerih so stališča v posameznih državah nasprotujoča. Referati bi dajali svoje poglede do teh vprašanj. Kot primer je navedel prašenje-škropljenje, vrvice-žica, tehnologija z obdelavo in brez obdelave, vertikalne-tračne sušilnice ter stabilni-mobilni obiralni stroji. Predsednik bo kontaktiral s posamezniki glede prispevkov. Poleg navedenega je bil po razpravi sprejet še naslednji program referatov: poljski predstavniki bodo predstavili njihovo hmeljarstvo, rezultate raziskav in prenos le-teh v prakso ter ukrepe v varstvu hmeljišč. Drug referat bo podal predstavnik znanstvene komisije. Zasedanje tehnične komisije v letu 1976 bo zaradi pomembnosti zaščite spet posvečeno tej temi. Obdelali bi različne vidike tega problema: varstvo, tehnika, aplikacija in ekonomika.

(Glej tabelo 1 na 4. strani)

LASTNOSTI HMELJNIH SORT V KOLEKCIJI INŠTITUTA ZA HMELJARSTVO

DRAGICA KRALJ

ZAKLJUČEK

Sorte v domači kolekciji so ovrednotene na pridelek, kvaliteto in stopnjo občutljivosti na peronosporo in uši.

Za pogoje Slovenije so proizvodno zanimive sorte: aurora, atlas, apolon, bramling cross, savinjski golding in fuggles, ker združujejo največ pozitivnih obravnavnih parametrov.

V primerjavi z zgornjimi so primitivne sorte: white bine, serebijanka, kono, lublinski, bačka in strisselspalt s slabo kemično vrednostjo.

Sorte iz klonske selekcije in hibride so ugodnejše kemične vrednosti v primerjavi s prvobitnimi sortami. V sedanjem razvoju novih sort gre vzgoja v smeri večje količine skupnih smol in alfa kislin, vendar pa na račun arome in odpornosti za bolezen in škodljivce.

1. UVOD

Hmelj — *Humulus lupulus* je izvorno divja rastlina Evrope in zahodne Azije (Burgers 1964).

Prvotne sorte so raznolike in locirane na posamezne pokrajine. Raziskovalci (Mory 1963, Ono 1959) jih delijo na evropski in ameriški tip. Te razlike se izražajo v morfologiji in kvaliteti. Evropski hmelj se odlikuje po odlični harmonični aromi, ima pa malo greničnih smol. Rastline so zmerne rasti, trte niso raskave, listi so 1–5 krpati in malo dlakavi. Storžki so rahli s finim vretencem. V nasprotju pa ima ameriški hmelj ostro, vsiljivo aromo, ima pa več greničnih smol. Rastline so divje rasti, trte so raskave, listi 5–9 krpati, dlakavi. Storžki so grobi, imajo debela vretenca.

V Angliji je evropski hmelj drugačen in se razlikuje od žateškega. (Belorossova 1961, Knakal 1970, Bernek 1973). Japonska ima svojevrstni hmelj, ki pa ga po tipu prištevajo k amerškemu (Mory 1963).

Prvotno so nastajale sorte s spontano selekcijo, kjer je sprememba svojstev bila povzročena z mutacijo ali pa je rastlina zrastle iz semena in je bila od hmeljarja izbrana zaradi boljših lastnosti, predvsem zaradi večjega pridelka in boljše odpornosti proti boleznim.

Napredek pri vzgoji sort je omogočil boljše spoznavanje kvalitete, ki je bila omogočena z ločitvijo hmeljnih smol na α , β in γ komponente in z izolacijo hmeljnih olj (Burgess 1964). V Angliji so začeli s sistematičnimi križanji v letu 1907. E. O. Salmon je v ta namen zbral v svoji kolekciji hmelj iz vsega sveta, vključno divji. Nastale so sortekrižanci, ki so porušile tradicijo in ostro mejo med evropskimi in amerškimi tipi sort.

V hmeljarskih deželah pridelujejo danes stare pokrajinske in vzgojene sorte. Hmelj močno reagira na spremenjene ekološke razmere, spremeni habitus, spremeni pa tudi stopnjo rezistence za bolezen in škodljivce ter kvaliteto. Posledica tega je, da ima vsaka dežela svojo strokovno službo, ki se trud z vzgojo novih sort, ki bi po svojih proizvodnih sposobnostih zadovoljile pridelovalca in pivovararja.

2. METODA

Na inštitutu že od ustanovitve zbiramo sorte hmelja z namenom introdukcije. Uspešno jih tudi uporabljamo kot osnovni genetski material pri križanju.

Zbrali smo 69 sort iz različnih predelov sveta. Med njimi je 21 starih pokrajinskih, 15 sort iz klonske selekcije in 33 hibridov. Imajo različno dolgo vegetacijo, zgodnjih sort je 14, srednje zgodnjih je 39, poznih 14, zelo pozni pa 2.

Hmeljišče je posajeno in oskrbovano podobno kot savinjski golding. Rastline opazujemo v vegetaciji na morfološke in fiziološke znake ter druge posebnosti. Pridelek določimo s tehtanjem zelenih storžkov na rastlini, kemično vrednost pa z analizo greničnih smol po Wöllmerju. S trgovsko oceno določimo organoleptično vrednost storžka ter z mehanično analizo botanično vrednost.

Evidentiramo pojav bolezni in škodljivcev ter ocenjujemo poškodbe na rastlini in storžkih.

V tem sestavku smo obdelali rezultate, ki smo jih zbrali v kolekciji v zadnjih šestih letih. Nekatero novejšo selekcijo imamo le dve leti v nasadu, a jih želimo kljub temu predstaviti.

Za končno ovrednotenje sorte smo združili kemično, trgovsko in mehanično vrednost storžkov v enojno oceno kvalitete. Upoštevali pa smo tudi odpornost proti peronospori in ušem ter pridelek.

3. REZULTATI

3.1 RAST, RAZVOJ IN MORFOLOGIJA

V naši kolekciji dozorevajo sorte v avgustu in septembru. Po dolžini vegetacije smo jih razdelili v 4 stopnje. Zgodnje sorte dozorejo do 20. avgusta. Srednje zgodnje sorte do 30. avgusta, pozne do 10. septembra, zelo pozne do 20. septembra.

Na splošno ugotavljamo, da imajo zgodnje sorte šibek habitus in tanko rdečkasto trto; srednje zgodnje sorte imajo srednje bujno rast, oblikujejo lep cilindar ali pa so šibke rasti in neizenačene v razvoju. Imajo srednje debelo, zeleno trto pa tudi rdečkasto in vijoličasto. Pozne sorte in zelo pozne sorte imajo bujno rast, oblikujejo posebno širok cilindar ali celo koš, imajo debelo, svetlo zeleno trto, redko vijoličasto.

UDK 635.819

V pretežni večini so listi 3–5 krpati, do 7 krpati so le pri sortah, ki imajo ameriško germ plazmo: college cluster, keyworth mid-season, cascade, density, sacramento english cluster, apolon, atlas, brewers gold in bullion. Listi teh sort imajo globoke sinuse in ostro konico. Serebrjanka se po listih značilno razlikuje od drugih sort, ima koničaste, male in štrleče liste.

Northern brewer in tardif de bourgogne imata mehurjaste liste, ki se zvijajo navznoter. Pri nekaterih sortah se pojavlja intersex. V manjši meri pri wye northdown, brewers gold, bullion, kirin No₆–Y₁, cascade, več pa pri sortah ahil in first choice. Za sorte žateškega tipa je značilno, da imajo malo redko razporejenih storžkov. Pri pride of ringwood in shinshuvase je veliko storžkov in so na zelo dolgih pecljih. Za goldinge in fugglese je značilno, da se storžki združujejo v šopih.

Dosledno se pojavljajo preraščenci pri sortah: northern brewer, wye northdown, brewers gold, calli cross, cascade, nordgard 978, nordgard 1478 in hüller bitterer.

3.2 OBČUTLJIVOST NA BOLEZNI IN ŠKODLJIVCE

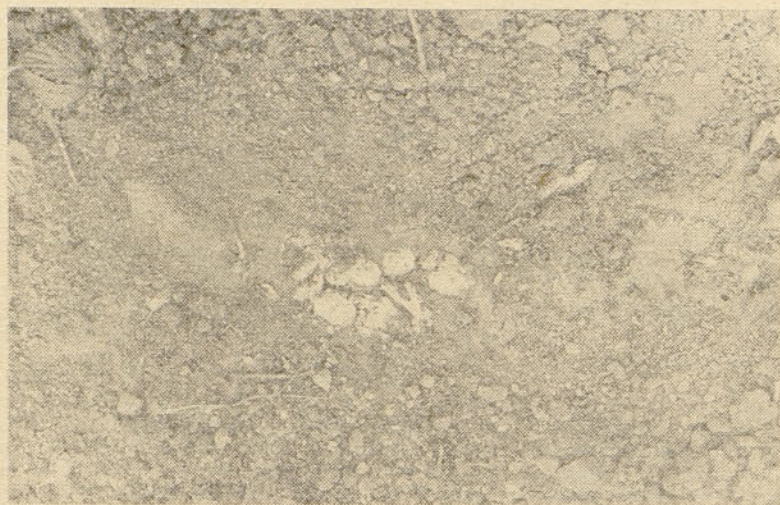
Med vegetacijo smo beležili pojav bolezni (Dolinar, 1972) in škodljivcev (Zolnir, 1972/73) in ga ocenili pri peronospori s točkami od 0–5, kjer je 5 močnejša okužba, pri ušeh pa od 0–3, kjer je 3 najmočnejša okužba. Pojav pepelaste plesni smo evidentirali.

3.2. A) Peronospora (Pseudoperonospora humuli) se pojavlja v različnih oblikah, opazovali smo jo na rastlinah in posebej na storžkih, vsako leto, posebno pa v letu 1972, ko nasada nismo škropili. Z ozirom na jakost in obdobje pojava smo razdelili sorte na štiri razrede. V prvi razred smo vključili skupino najmanj občutljivih sort.

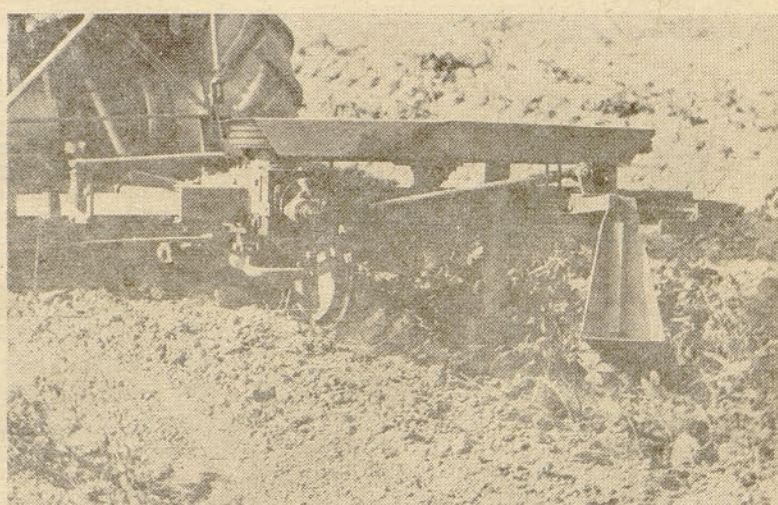
Jakost občutljivosti hmeljnih sort je močno varialbilna in je med pokrajinskimi sortami in hibridi enaka. V razred najmanj občutljivih sort sta uvrščena hibrida aurora in bramling cross, v razred malo občutljivih sort so poleg hibridov: star, apolon, hüller start in alliance, uvrščeni: savinjski golding, kono, fuggle, herbsbrücker in od francoskih precece de burgogne.

V razred srednje občutljivih sort so uvrščeni hibridi: northern brewer, bullion, brewers gold, atlas, record in hüller anfang. V to skupino je vključena velika skupina starih sort in sort iz klonske selekcije. Za peronosporo močno občutljive so le: groene bel, würtemberger hallertauer, žateški červenjak in volinsky. Posebno občutljiva je bačka.

Od hibridov štejejo med najbolj občutljive nordgard 978, college cluster in smoth cone. Manj, a tudi občutljivi so ahil, first (Nadaljevanje na 3. strani)

Po strojni rezi je priporočljivo hmeljne šore zaščititi proti peronospori. Škropimo z 0,1 % brestanom 60

»Union« pri delu. Z bočnim obrezovalnikom lahko uspešno obrežemo vrste med drogovi in prihranimo pri delovni sili

LASTNOSTI HMELJNIH SORT V KOLEKCIJI INŠTITUTA ZA HMELJARSTVO

(Nadaljevanje z 2. strani)

choice, calli cross, nordgard 1478 in sacramento english cluster.

3.2.2 Uši (Phorodon humuli) so se pojavile na vseh sortah, opazili pa smo, da je na atlasu in bramling crossu manjša populacija dočim je zelo številna na sortah: northern brewer, aurora, nordgard 978 in pokrajinskih sortah; bačka in saazer. Vse druge sorte so imele približno enako populacijo uši in nismo določili razlik.

3.2.3 Pepelnica (Sphaeroteca humuli) se v naših pogojih le redko pojavlja. Opazili smo jo na sortah ahil, atlas, apolon, neoplanta, first choice, sacramento english cluster, vojvodina, wye challenger, wye northdown, progress, keyworth midseason, cascade, defender, density, janus, hüller bitterer, white bine, pride of ringwood, shinshuvase, kirin II, kirin No₆-Y₁.

3.3 PRIDELEK

Pridelek zelenega hmelja na rastlino do- ločamo vsako leto. Izračunano poprečje se nanaša na 3–6 let, odvisno od tega, koliko časa imamo sorto v kolekciji. Za sorte, ki jih imamo zadnji dve leti, nismo mogli določiti pridelka. V orientacijskem poskusu je pridelek najbolj variabilni parameter, ven- dar smo poskusili opredeliti sorte v štiri skupine.

Med križanci so močno rodovitni potomci sort: late cluster in brewers gold. Močno rodovitna sta tudi brewers gold in sacra- mento english cluster. V skupino rodovitnih sort so se uvrstili nekateri potomci northern bre- werja ter sorte bullion, bramling cross in alliance.

Od northern brewerjevih potomcev so le srednje rodovitni dunav, record in star ter sam northern brewer. Med srednje rodovit- ne sorte sta uvrščena tud college cluster in nordgard 1478. Med nerodovitne spadata le nemška hibrida hüller anfang, hüller start in danski nordgard 978.

Med starimi sortami in kloni je najboljše uvrščena bačka, ki je močno rodovitna. V skupino rodovitnih sort spadajo goldingi, fugglesi, sorte iz skupine goldingovih zvrsti, groene bel, od francoskih sort pa le precoc de gerbeviller in strisselspalt.

Med srednje rodovitne sorte je uvrščen whitbread golding, francoske sorte, razen o- beh omenjenih v skupini rodovitnih sort, nato petrovački červenjak, kono in nemške sorte, razen dveh zgodnjih: saazer in tettnan- ger, ki sta slabo rodovitna. Med nerodovitne sorte spadajo še poljske sorte, ruske in ža- teški červenjak.

3.4 KEMIČNA VREDNOST

Za pivovarništvo je izrednega pomena ke- mična vrednost hmeljnih storžkov, od kate- rih je odvisna grenčica pri pivu. Našo ko- lekcijo smo ovrednotili z ozirom na količino skupnih smol, alfa kislin in razmerja med mehkiimi smolami ter izračunano grenčično vrednostjo.

Po kemični vrednosti so nekatere sorte izredno revne in jih štejemo med primitivne. Malo skupnih smol in alfa kislin ima white bine, ki ima tudi izredno nizko grenčično vrednost, le 2–3. Serebrjanka in kono ima- ta nekoliko več skupnih smol, a malo alfa kislin in nizko grenčično vrednost, enako tudi sorti volinsky in ljubljinsky. Med slabe po kemični vrednosti, posebno zaradi nizke- ga kvocienta alfa/beta štejejo tudi bačka in strisselspalt.

Nekoliko boljše kemično vrednost imajo žateški tipi, nemške pokrajinske sorte, in francoske sorte, petrovački červenjak, groe- ne bel, shinshuvase, kirin II., kirin No₆-Y₁, tutscham in whitbread golding. Omenjene sorte imajo enako količino skupnih smol, kvocient alfa/beta 0,4–0,7. Najboljše kemično vrednost med starimi sortami in kloni s kvocientom alfa/beta do 0,8 imajo goldingi fuggli, precoc de bourgogne, ki se edini od francoskih sort uvršča med kvalitetno boljšo skupino.

Med hibridi je večja variabilnost v ke- mični vrednosti. V iste kvalitete razrede kot stare sorte in kloni z malo smol in nizko grenčično vrednostjo ter nizkim kvocientom alfa/beta spadajo: star, hüller start, hüller anfang in janus. Malo skupnih smol, a ugod- nejši kvocient alfa/beta ter boljše grenčično vrednost imajo: density, alliance, progress, defender, sacramento english cluster, nord- gard 978 in first choice. Sorta cascade ima podobno kemično vrednost, le da je kvocient alfa/beta le 0,6.

V proizvodnji razširjeni hibridi imajo večjo kemično vrednost od vseh pokrajins- kih sort. Podobno kemično vrednost imajo hibridi s poprečno 16–20 % skupnih smol, 7–10 % alfa kislin, kvocient alfa/beta 1,0–1,5 in grenčično vrednostjo 8–12. To so: northern brewer, record, bramling cross, bullion, college cluster, keyworth midseason, nordgard 1478, pride of ringwood, dunav, brewers gold, calli cross in shinshuvase.

Nekoliko boljše kemično vrednost 20 do 22 % skupnih smol in 10–11 % alfa kislin imata wye northdown, neoplanta in vojvo- dina.

Med sorte z največjo kemično vrednostjo pa se uvrščajo hibridi, ki imajo poleg dru- gih ugodnih parametrov še 10–15 % alfa kislin: apolon, aurora, ahil, atlas, vojvodina, wye challenger in hüller bitterer.

3.5 TRGOVSKA VREDNOST

Trgovci odkupujejo hmelj po zunanjem videzu, pomembna je tudi zraščenos storžka in aroma. Vse te ocene so subjektivne in ne vplivajo na pivovarniško vrednost hme- lja. Pri tej oceni je pomemben parameter le aroma, ki uvršča sorte med prijetno dišeče hmelje in ostro dišeče z ameriško aromo ter vmesne tipe.

3.5.1. Aroma

Aroma je slabše kvalitete in sta od hi- bridov ocenjena s 3–4 le aurora in star. Še

prijetno hmeljsko aromo imajo hibridi: at- las, wye northdown, progress in density. Ve- čina hibridov ima povprečen tip arome, ki ima poleg hmeljskega vonja še nekaj dru- gega.

Neprijetna, vsiljiva ameriška aroma je o- cenjena od 1–2. Najslabšo aromo imajo med hibridi: bullion, calli cross, defender in shinshuvase. Neprijetna je tudi aroma pri sortah: brewers gold, college cluster, key- worth midseason, first choice, smoth cone, cascade, nordgard 978, sacramento english cluster in pride of ringwood.

Pokrajinske sorte imaj opretno ugod- no hmeljno aromo. Najboljše so oce- njeni (3–4): cobb, early bird golding, east- well golding, fuggle, savinjski golding, hal- lertauer, herbsbrücker, precoc de bourgogne, fardif jaune de bourgogne, žateški čer- venjak. Večina drugih sort je ocenjena z 2–3. Slabo aromo imajo le groene bel, kirin II in kirin No₆-Y₁, ki so ocenjeni z 1–2 toč- ke.

V splošnem imajo v proizvodnji razši- reni hibridi storžke lepega videza in ugodne zraščenos. Aroma je pri hibridih različna od vsiljive ameriške do prijetne evropske. Slabega videza in neugodne zraščenos so le hibridi, ki se niso uveljavili.

Manj variabilna je ocena pri pokrajins- kih sortah. Te imajo srednje zraščene storž- ke, sorazmerno prijetnega videza in prijetne arome. Nekoliko slabše so sorte žateškega tipa, so rahlo zraščene in imajo manj har- monično aromo od goldingov in fugglesov. Slabšega videza so japonske sorte, ki imajo rahle, slabo zraščene storžke in ameriško aromo.

3.6 MEHANIČNA ANALIZA

3.6.1 Teža 100 storžkov

Variacijska širina teže 100 storžkov seže pri starih sortah in sortah iz klonske selek- cije od 8–14 g, pri hibridih pa do 25 g. Moč- no je odvisna od vremena v letu proizvo- dne, osemenjenosti in starosti štora zato ni specifična.

3.6.2 Težkost

Težkost (teža storžka/dolžina storžka) predstavlja zraščenos storžkov.

V I. razred spadajo najugodnejše zrašče- ni storžki hibridov: wye northdown, brewers gold, bullion in hüller bitterer. Večina hibi- dov je uvrščena v II. razred s težkostjo 0,9–1,1. V III. razred spadajo le potomci late clustra, in alliance, progress, defender, density ter sacramento english cluster.

Večina starih sort in sort iz klonske se- lekcije ima težkost 0,8 ali 0,9 in so uvrščene v II. in III. razred: boljše je le serebrjanka s težkostjo 1,2, ki je uvrščena v I. razred.

V II. razred spadajo po težkosti goldingi, fugglesi, od francoskih petit vert de lucey, precoc de bourgogne, tardif jaune de bour- gogne. V to skupino spadajo tudi poljske (Nadaljevanje na 4. strani)

Repica »perko« je čez zimo dobro varovala površino zemlje v hme- ljiščih. Pred zoravanjem podorine spomladi, je dopustno zgodnejše gnojenje z dušičnimi gnojili

Hladno vreme v aprilu in nizka temperatura zemlje (tudi pod 5° C) je odganjanje hmelja zelo zadržalo

Proseni ali koruzna večča postaja bolj in bolj pomemben škodljivci v hmeljiščih

Proseni večča je že dolgo poznan hmeljni škodljivci. Razen na hmelju se razvija tudi na koruzi, prosu, sirku in še kje. Ker je koruzna njena glavna gostiteljica in ker je zelo razširjen posevek, so jo prekrstili v koruzno veččo. In tako se v zadnjem času veliko govori in piše o koruzni večči, ki postaja velik škodljivci na koruznih poljih.

Poglejmo na kratko, kakšna je koruzna večča in kako živi.

Metuljček meri z razpetimi krili okrog 3 cm, samice so malo večje od samcev. Samci pa so po barvi nekoliko temnejši, sivkasti, medtem ko so samice svetlorumenkastorjave barve. Na krilih imajo zobčaste risbe. Jajčeca so 1 mm velika belkasta, kasneje nekoliko porumenela. Gosenice so gole, umazano-sivkaste barve in imajo na hrbtu dve temnejši progi, glava je temna. Buba je 1,5 cm velika in rdečkastorjave barve.

Prezimi kot gosenica navadno v stebelu svojega gostitelja. Kasno spomladi se gosenica zabubi in navadno v juniju zlete metulji. Letajo ponoči in odlagajo jajčeca navadno na spodnjo stran listov, večji del ob glavni žili. Male goseničice se hranijo najprej z listjem, kasneje pa se zavrtajo v steblo, navadno v bližini lista v kolencu. Da je proseni večča v stebelu, spoznamo po iztrebkih ob vhodnih luknjicah. Razen v steblih, se ličinke razvijajo lahko tudi v stranskih poganjkih in v vretencu storžka.

Proseni veččo najdemo vsako leto v večji ali manjši meri v hmeljnih trtah, vendar nam navadno ne povzroča večje škode. Včasih pa se v posameznih hmeljiščih pojavi v velikem številu — našteji smo tudi po 20 ličink v trti — in toliko poškoduje trte, da je resno oviran dovod hrane, kar se na pridelku zelo pozna. Listje v takih hmeljiščih je svetlejšje barve, storžki ne dozore in se ne zapro in na sušilnicah se kvaliteta takega hmelja še poslabša.

V zadnjem letu smo opazili, da povzročajo ličinke koruzne večče lahko tudi zastoj v razvoju stranskih panog. Listje na stranskih poganjkih, kjer se je razvila večča, se rjavo obrobri, včasih pa se ves poganjek posuši.

Manjšo škodo povzroča tudi na storžkih. V vretence se zažro s spodnje strani in vsi lističi na izotlenem delu porjave. Taki storžki z vrha porjavijo, pri peclju pa so še zeleni in nam kvarijo kvaliteto pridelka. Najčeseje najdemo večče v storžkih na vrhu žitnice.

Koruzna večča postaja iz leta v leto pomembnejši škodljivci tudi v hmeljiščih predvsem zato, ker v zadnjem času sejemo vedno več koruze. Odlični hibridi, možnost kemičnega uničevanja plevelov, mehanizirano pridelavo, in ne nazadnje primerne cene so potisnile koruzo tudi v krajih kjer jo dosedaj nismo veliko gojili, v ospredje. Posledica tega pa je, vedno večji pojav koruzne večče.

Koruzno veččo smo vedno zatirali in preventivno s tem, da smo jo uničevali v prezimovališčih. Pridelovalci morajo zažgati oziroma porabiti, to se pravi pokrmiti, podorati, kompostirati koruznico in hmeljevino, preden se lahko razvijejo metulji. Ker je lani naredila koruzna večča veliko škode, sta izdala izvršni svet skupščine SRS in Skupščina občine Žalec odlok o zatiranju koruzne oziroma prosene večče. Po tem odloku so dolžni kmetovalci do 31. marca uničiti koruzovino oziroma hmeljevino.

Res je, da se v zadnjem času zatira koruzna večča na koruzni poljih tudi s kemičnimi sredstvi in sicer z granulati na bazi diazinona, parationa, sevina in drugih pa tudi z bakterijskimi pripravki (*Bacterium thuringensis*). Vendar je tretiranje mogoče le z letali, helikopterji in posebnimi traktorji, ki gredo dvignjeni nad koruzno njivo. Stroški tretiranja so veliki. Razen tega se je treba izogibati kemičnim pripravkom vsepovsod, kjer jih vsaj do neke mere lahko uspešno nadomesti mehanični ukrepi.

Po vsem tem je jasno, da pride pri nas v poštev zaenkrat le uničevanje koruzne večče v prezimovališčih. Zato se strogo držimo predpisov in pazimo, da ne bodo ostajali na njivah ostanki, v katerih se bi lahko raz-

vili metulji prosene večče. Pazimo, da bodo koruzne njive požete nizko pri tleh, da bomo lahko vse ostanke dobro zaorali in zadosti prikrili z zemljo.

LASTNOSTI HMELJNIH SORT

(Nadaljevanje s 3. strani)

sorte, žateški červenjak, od nemških pa spalter, hallertauer in saazer.

V III. skupino spadajo goldingove varietete, od goldingov samo cobbs, od francoskih sort pa precece de gerbeviller, tardif de bourgogne, strisselspalt, od nemških herbrücker, württemberger, tettanger, japonska klona in bačka, petrovački červenjak ter white bine.

3.7 SKUPNA OCENA

Za vsako sorto smo zbrali karakteristične oznake in ocene. Razviden je tip sorte, ranost, pridelek v razredih od A do D, kjer je A najboljši razred, kemična vrednost, ki predstavlja vsoto razredov, v katere so bile sorte razvrščene po količini skupnih smol: odnos med alfa in beta kislinami ter po grenični vrednosti. Boljšo kemično vrednost imajo sorte z nižjo številko. Aroma in težkost je izražena z razredi in predstavlja prvi razred najboljšje ocenjeno armo in največjo težkost. V preglednici je tudi ocena za občutljivost na peronosporo v vegetaciji in storžkih in ocena za občutljivost za uši. Najmanjša občutljivost je označena z 1, z znakom + pa smo označili pojav pepelnice.

Seštevek ocen predstavlja vrednost sorte po kvaliteti in odpornosti za peronosporo in uši.

Za opredelitev sort v razrede z enako vrednostjo smo upoštevali pridelek, kvaliteto in odpornost. V tabeli so sorte, razdeljene v skupino proizvodno zanimivih sort, ki imajo pridelek dovolj velik (nad 2 kg na rastlino zelenega hmelja) in v proizvodno nezanimive s slabim pridelkom pod 2 kg na rastlino) ter v sorte, ki še niso ovrednotene za vse obravnavane parametre.

V teh skupinah so sorte razdeljene še po kvaliteti, za proizvodnjo so zanimive le tiste, ki nimajo slabše kvalitete od savinjskega goldinga. Enako smo jih razdelili tudi po občutljivosti, kjer smo vzeli za gornjo mejo oceno atlasa.

Glede na obravnavane parametre menimo, da združujejo največ pozitivnih last-

nosti sorte: aurora, atlas, apolon, bramling cross, savinjski golding in fuggles in so za pogoje Slovenije proizvodno zanimive. Premalo raziskani sorti neoplanta in vojvodina sta po pridelku in kvaliteti tudi primerni, nismo pa še določili stopnje občutljivosti.

Tudi sorte wye northdown, wye challenger in hüller bitterer niso dovolj raziskane, odlično so ocenjene za kvaliteto, nismo pa jih še ovrednotili na pridelek in občutljivost za boleznin in škodljivce.

Po kvaliteti in pridelku enakovredne sortam iz prve skupine, le da so občutljivše za peronosporo in uši so sorte: ahil, bullion, brewers gold, eastwell golding in early promise.

Dober pridelek ima tudi sorta s slabo kvaliteto: alliance, ki je tudi malo občutljiva za boleznin in uši. Enako zanimive po pridelku in kvaliteti a precej občutljive sorte so: smoth cone, calli cross, cobbs, mathon, early promise in precece de gerbeviller.

Dober pridelek in dobro odpornost a zelo slabo kvaliteto ima strisselspalt. Dober pridelek, a slabo kvaliteto in slabo odpornost pa imajo sorte: first choice, sacramento english cluster, bačka, groene bel in tutsham.

V nadaljevanju razpredelnice so razvrščene sorte, ki dajejo slabe pridelke v naši kolekciji in za proizvodnjo nikakor niso zanimive, četudi imajo dobro kvaliteto in čeprav niso občutljive za peronosporo in uši. Zaradi teh svojstev pa so zanimive za žlahtnjenje.

Iz kemične vrednosti lahko razberemo, da so izredno primitivne pokrajinske sorte white bine, serebrjanka, kono, volinsky, lublinsky, bačka in strisselspalt. Imajo malo skupnih smol in nizek kvocient alfa/beta kisline.

Sorte iz klonske selekcije so ugodnejše kvalitete, enako hibridi, v primerjavi s prvobitnimi sortami, pa tudi v primerjavi s sortami iz klonske selekcije. Razvoj novih sort gre torej v smeri večje količine skupnih smol, oziroma alfa kislin, kar pa gre pogosto na račun arome in odpornosti za boleznin in škodljivce.

Poročilo seje predsedstva MHB

Tabela 1

PODATKI O POVRŠINAH IN PRIDELKIH HMELJA V DRŽAVAH ČLANICAH MHB

Država	Površine v ha 1974		Pridelek 1974 v stotih po 50 kg		Površina 1975
	Podatki s kongresa	Podatki na seji predsed.	Podatki	Podatki	Podatki
	17. 8. 1974	8. 3. 1975	17. 4. 1974	8. 5. 1975	8. 3. 1975
Avstralija	1.080	1.080	42.240	42.240	1.080
Belgija	1.220	1.180	42.000	45.600	1.100
Bolgarija	1.220	1.220	13.000	13.000	1.220
ZR Nemčija	20.157	20.174	698.000	667.147	20.000
CSSR	9.268	9.351	185.000	151.174	9.350
DR Nemčija	2.100	2.144	54.000	45.689	2.144
Anglija	6.354	6.567	204.000	204.058	6.500
Španija	1.790	1.847	47.000	53.174	1.810
Francija	1.230	1.162	59.000	41.146	1.100
Jugoslavija	4.026	4.079	104.000	104.204	4.079
Poljska	2.539	2.371	50.000	50.920	2.540
ZDA	15.186	15.181	510.936	516.230	15.315
Skupaj	64.370	64.356	1.989.176	1.934.582	64.238